

PERXADA

AJUNTAMENT D'ARBÚCIES • PRIMAVERA'2002 • 2a ÈPOCA • NÚM. 27

L'ANY VERDAGUER EL NOU PARC DE BOMBERS

SISTEMA DE LECTURA PÚBLICA
DE CATALUNYA

L'AGERMANAMENT AMB FLORAC

Sumari

PERXADA - 2a Època - Núm. 27

EDITORIAL

3

ACTIVITATS
MUNICIPALS

4

TEMA

Arbúcies-Florac, dos
pobles germans

8

EDUCACIÓ

Cultura i educació
permanent

12

SOLIDARITAT

Projecte de reforç
escolar
El fòrum social mundial
de Porto Alegre
Parlem-nos

17

SOCIETAT

El malson de viatgers
accidentals

20

DOSSIER

L'urbanisme d'Arbúcies

22

26

ESPORTS

Participació arbucienca
al circuit gironí de cross
2001-2002

28

ENTITATS I PERSONES

Enric Masferrer i
Canaleta, en Palau

MEDI AMBIENT

Un hort com els
d'abans

34

LA COSTELLA D'EVA

Les Sufragistes

36

CULTURA

Jacint Verdaguer i el
Montseny

40

EL NOSTRE AHIR

L'Arbúcies de finals de
segle XVII i principis
del segle XVIII

EDITA:

Ajuntament
d'Arbúcies
C/ Major, 2
17401 Arbúcies

CONSELL DE
REDACCIÓ

Coordinació
Jordi Tura
Activitats Municipals
Joaquim Mateu
Educació

Jordi Pujadas
Tema

Anna Felipe,
Jordi Goni,
Joaquim Mateu,
Jordi Tura

Entitats i Persones

Carme Torelló
Núria Tort

Cultura

Daniel Martí

Jovenut i Societat

Tomàs Moré

El Nostre Ahir

Josep M. Rueda

Daniel Martí

Joan Illa

Roger Zamorano
Esports

Montse Duran

Medi Ambient

Alfons Casado

La costella d'Eva

Montse Mir

Núria Rodríguez

El vell i el bar

Carles Blay

Miquel Torres

Orientació en la

compaginació

Cristina

Zamorano

FOTOGRAFIA

Secció

Fotogràfica

Centre

d'Arbúcies

COL·LABORADORS:

Sònia Bosch

Orlando Fernández

Josep M. Iglésies

Marta Rodrigo

Maria Roura

Joan Tort

Yolanda Vilà

FOTO PORTADA:

Josep Camps

DISSENY I

REALITZACIÓ:

Palahi, A.G. (Girona)

DIP. LEG.:

Gi. 1.883 - 94

Revista Municipal PERXADA

Periodicitat Trimestral

Preu: 500 PTA / 3,01 €

Editorial

Biblioteca Municipal
Rafael Vilà Barnils
Arbúcies

Immigració i llengua

Sempre hem sentit a dir que la nostra és una terra de pas. Des que l'home començà les seves migracions cercant nous llocs on establir-se, corrues de persones de diverses procedències han recorregut, amunt i avall, aquesta llenca de terra situada entre els Pirineus i la Mediterrània. I totes hi han deixat el seu pòsit, algun tret cultural propi. Amb totes aquestes aportacions hem anat forjant una manera de ser, una cultura, una llengua, que han esdevingut característiques del poble català.

El temps de les migracions en massa, causades per desastres naturals, per epidèmies o per guerres pot donar la sensació que ja han passat a la història a casa nostra. Avui, a més acollim un altre tipus de migració de motivació més aviat econòmica: persones que busquen millorar el baix nivell de vida que pateixen en el seu lloc d'origen. Al llarg del segle passat tinguérem un fort flux immigratori, sobretot del sud i sud-est de la península ibèrica més de mig milió de persones en el primer terç del segle i cap a un milió i mig més de 1950 a 1975.

El marc polític opressiu de la dictadura franquista pretenia utilitzar aquest fet com un element debilitador de la nostra llengua, però, paradoxalment, aquesta opres-

sió creà un fort sentiment de reafirmació i propicià la integració de la majoria de persones immigrades sobretot en entorns com el nostre. No obstant això, amb l'assumpció d'un cert grau d'autonomia i la recuperació de l'ús oficial del català, sembla que hem relaxat el nostre grau d'exigència en aquesta matèria.

I és ara en aquestes circumstàncies, que es torna a establir un important flux immigratori de persones de cultura, llengua i religió molt diferents de les nostres. Quant al coneixement i l'ús de la llengua, per als que estan en edat escolar ja se n'encarrega l'escola, però per als adults aprendre el català, en un primer moment no és una qüestió prioritària. Tots plegats no hem estat capaços d'usar el català de manera normalitzada en el treball, en el comerç, en el lleure i en la resta d'àmbits

quotidians. I per tant la llengua d'acollida no és la pròpia del país, si no la que sembla que des de les instàncies estatals ens volen tornar a imposar, ara amb l'excusa del bilingüisme.

Cal que ens imposem l'obligació – tot i respectant les raonables dificultats que puguin tenir els immigrants- de reconduir aquesta dinàmica, perquè sigui el català la llengua d'acollida i de relació amb els nostres nous vinguts, vinguin d'on vinguin.

CARTES DELS LECTORS

PERXADA publica opinions dels lectors, amb un màxim de 15 línies mecanografiades que podran ser extractades. És imprescindible que estiguin signades amb el nom complet, el telèfon i el domicili.

BÚSTIA

Si us manca algun del números endarrerits de **PERXADA** els podeu comprar a "La Gabella" c/ Major, 6 - 17401 Arbúcies - 972 86 09 08

Activitats Municipals

EL NOU PARC DE BOMBERS

Dins el conjunt de serveis a desenvolupar en el sector del Molí de Fogueres, destaca la construcció del nou Parc de Bombers. La possibilitat de construir un nou equipament, a l'entrada del nucli urbà, permet plantejar un Parc que s'adapti a les necessitats actuals i futures del poble d'Arbúcies, facilitant el desplegament d'aquest servei.

L'actuació prevista consisteix en la reforma i ampliació de l'antiga torneria de ca l'Arimany, de dues plantes, tal i com podem veure en el plànol adjunt. Provisionalment part de les dependències de la planta baixa es cediran en ús als serveis de la Creu Roja d'Arbúcies, que

continuarà mantenint la seu central, a la carretera d'Arbúcies a Hostalric, però que amb aquest segon emplaçament intenta millorar els serveis d'atenció al poble.

EL PROJECTE

El nou Parc de Bombers d'Arbúcies s'estructura en dos edificis: el primer on s'inclouen els serveis i els espais polivalents, és un edifici ja existent que serà reformat per tal d'adaptar-lo al nou ús, i que constarà de dues plantes amb un total de 375,95 m²; el segon edifici serà la cotxera, que es construirà de nou i s'emplaçarà al costat mateix del cos central, amb una superfície útil de 139,52 m².

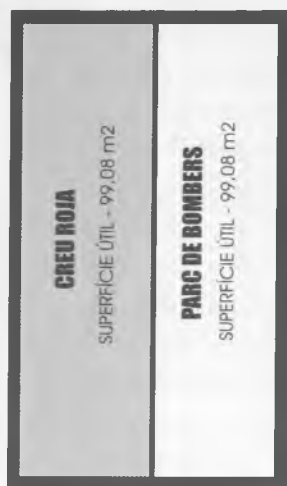
A nivell operatiu, a partir del mes de juny d'aquest mateix any, el Parc de Bombers ja s'instal·larà de manera provisional en el sector del Molí de Fogueres, esperant que les obres previstes per la construcció del nou Parc, en el període 2002-2003, i per les quals hi ha una subvenció de 150.000 euros, es puguin finalitzar abans de l'estiu de l'any vinent.

EL PARC DE BOMBERS VOLUNTARIS D'ARBUCIES

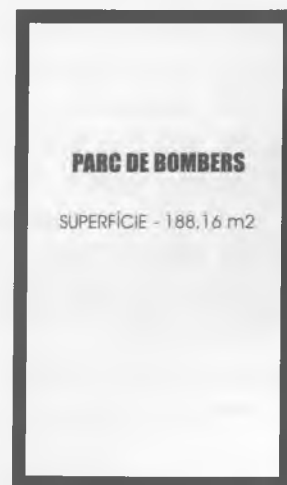
Aquest servei va pertànyer a la Diputació de Girona, fins l'any 1981, en què es va traspasar a la Generalitat de Catalunya. Durant aquests anys el Parc de Bombers s'ha instal·lat en 5 ubicacions diferents, que

ahora eren magatzem municipal (carrers Camprodon, Vicenç Bosch, Lluís Torres i Germana Assumpta). Els darrers anys l'emplaçament es trobava al costat del magatzem municipal situat al Polígon Torres Pujals.

La primera incorporació com a bomber voluntari, va ser la d'en Joan Tort i Roca, a l'inici de 1982. L'any 1983 s'anuncià una nova convocatòria amb la incorporació de 5 voluntaris més. Entre el 1985 i el 1993 es passà de 6 a 14 voluntaris, i que degut als requeriments del servei, durant l'any 1996 assisteixen i aproven el curs de bombers voluntaris de la Generalitat (curs vàlid per accedir a professional). Actualment, entre voluntaris i aspirants, la

PLANTA BAIXA

PLANTA PRIMERA

plantilla està integrada per 20 persones.

A partir del 1994 es compta amb un camió Pegaso T2 (3000 litres d'aigua), amb tot l'equipament assignat per

actuacions a focs forestals i sinistres a habitatges i indústries. Posteriorment, i degut a l'augment d'actuacions en sinistres de trànsit, s'amplià l'any 2001 el servei amb un equip d'excavació, per

Foto: Bombers d'Arbúcies

treure els ferits de l'interior dels vehicles accidentats.

L'adequació d'aquest edifici ha de permetre la consolidació del Parc de Bombers d'Arbúcies, dins

l'organigrama territorial, actuant com a punta de llança en els casos d'incendis i en situacions d'emergència.

INAUGURACIÓ DEL CENTRE CULTURAL CAN CORNET

Finalitzades les obres de remodelació i adequació de Can Cornet, Arbúcies disposa d'un edifici que aglutina la Biblioteca Municipal, Rafael Vilà i Barnils, en funcionament des de l'any 1999, el Centre d'Educació d'Adults M. Dolors Pons i Esteve i l'Escola de Música, Lluís Torres i Bosch.

El diumenge 24 de febrer s'inaugurà aquest nou equipament cultural de la vila d'Arbúcies, amb la presència de les autoritats municipals i del delegat del Govern a Girona, el Sr Carles Llorenç. Realitzada la visita a les instal·lacions pels nombrosos arbuciençs i arbucienques que van assistir a l'acte, va haver-hi l'actuació de les corals *Clau de Sol*, *Lutiana* i dels alumnes de l'Escola de Música, així com diferents lectures a càrrec d'usuaris de la Biblioteca i alumnes de l'Escola d'Adults. Posteriorment es va donar pas als parlaments i a un vermut popular.

Com a acte emblemàtic i de reconeixement de la inauguració, es va fer entrega d'uns diplomes a les famílies d'en Rafael Vilà, la M. Dolors Pons i en Lluís Torres, i a la família Cornet.

Inauguració Can Cornet. Actuació de la Coral Lutiana.

Foto: R.Tixé (Contrallum del Sorral)

FESTA DE L'ESPORT 2002

Els dies 8, 9 i 10 de març es va celebrar la 9ª FESTA DE L'ESPORT ARBUCIENC. Al llarg d'aquests tres dies es van dur a terme un gran nombre d'activitats esportives, xerrades i actes lúdics, organitzades pel Consell Municipal d'Esports. El dissabte 9 de març, en el decurs de la festa

amenitzada per l'orquestra *Selwatana* es va escollir a Xavier Puntí i Polo, persona rellevant dins del món de l'esport arbucienc i a la Societat de Caçadors, com a entitat esportiva per la seva trajectòria, en els premis que anualment s'atorguen en el marc d'aquesta festa.

AGERMANAMENT AMB KÀNDIA (SENEGAL)

El dia 27 de març es signà el protocol d'agermanament entre la vila d'Arbúcies i la Comunitat Rural de Kàndia (Senegal), a càrrec dels seus respectius representants Nya Bali i Jaume Soler. Aquest acte tingué lloc a la Comunitat Rural de Kàndia, en el marc del primer contacte institucional. En el marc d'aquest agermanament s'està

desenvolupant el projecte "AUTOCARS", aprofitant la donació de dos autocars per part de l'empresa TEISA, BEULAS, SA, amb la col·laboració de 30 treballadors, ha posat al dia aquests dos vehicles, que seran gestionats per la comunitat rural de Kàndia, com a mitjà de transport col·lectiu de la zona, actualment molt desatès d'aquest tipus de servei.

Foto: AHMA

ARBÚCIES. DEL BLANC I NEGRE AL COLOR

Sota aquest títol es presentà al poble d'Arbúcies una part del fons fotogràfic de Josep García, JOSME, format per aproximadament 17.000 imatges, cedit per la seva vídua Mercè Ferrer i Soler i fills a l'Arxiu Fotogràfic del Museu

Etnològic del Montseny, La Gabella. L'exposició, amb gairebé un centenar de fotografies, feia un recorregut per l'Arbúcies quotidiana des de mitjans dels anys 60 fins gairebé l'inici de 1990.

REMODELACIÓ DE LA PLACETA DE CAN FERRAGUT

Al llarg del mes de febrer i març s'han realitzat un seguit d'obres per millorar el parc infantil de la placeta de Can Ferragut: substitució dels tres aparcaments que hi havia per guanyar nou espai de lleure; s'ha fet un enjardinament nou, amb una tanca vegetal que protegeix el perímetre de la placeta, s'han canviat els jocs infantils i s'han habilitat nous accessos a la placeta, aptes per als minusvàlids.

Foto: AHMA

OBRES A LES ESCOLES VELLES

Foto: AHMA

Comencen les obres de remodelació i adequació de l'edifici de les antigues escoles, al carrer de l'Estenedor, per convertir-lo en la seu de l'Ateneu Popular. El pressupost global de l'obra, que es preveu en dues fases, és d'uns 400.000 euros. Es preveu que les noves instal·lacions entrin en funcionament a principi de l'any 2003.

INAUGURACIÓ DEL MONUMENT ALS DONANTS DE SANG

El dissabte 16 de febrer va tenir lloc la inauguració del monument als donants de sang d'Arbúcies, situat davant mateix del CAP, obra de l'escultora australiana *Lawrence Gundabuka*. Aquest acte fou organitzat per l'Ajuntament d'Arbúcies i la Germandat de Donadors de Sang de Girona.

Foto: Garriga fotogràf

II MOSTRA DE TEATRE JOVE ARBÚCIES 2002 - TEATRE CENTRE

- Diumenge, 14 d'abril, a 1/4 de 7 de la tarda:
EN FI, TEATRE d'Anglès
EL CÀNTIR TRENCAT
de Heinrich Von Kleist
- Dissabte, 20 d'abril, a 1/4 d'11 de la nit:
ELS GORGUES de Palamós
POE
de Jorge Fuentes i Edgar Allan Poe
- Diumenge, 28 d'abril, a 1/4 de 7 de la tarda: 2X2
TEATRE de Girona
STAR FREAKS
de Josep Maria Uyà
- Dimecres, 1 de maig, a 1/4 de 7 de la tarda:
GRÀDULA TEATRE de Cassà de la Selva
ALÍCIA EN EL PAÍS DE LES MERAVELLES
de Lewis Carroll
- Diumenge, 5 de maig, a les 6 de la tarda:
LA CAROTA de Torroella de Montgrí
MOTS EN JOC
d'Anna Fité

FESTIVAL INTERNACIONAL DE DIDGERIDOO

Els últims dies de març, 29, 30 i 31, es celebrà la 1ª edició del festival internacional de DIDGERIDOO. Al llarg d'aquest dies es reüniren a Arbúcies, diferents professionals, tant d'àmbit nacional com europeu, que participaren en diferents activitats i concerts d'aquest instrument mil·lenari dels aborígens australians.

ARBÚCIES - FLORAC

DOS POBLES GERMANS

Els agermanaments d'intercanvi i cooperació establerts pel poble d'Arbúcies en els darrers 15 anys han obert vies de participació ciutadana, ajuda solidària i cooperació en diferents projectes. Fent una mica d'història, podem recordar, com el primer agermanament fou el que s'inicià l'any 1986 amb Palacagüina (Nicaragua), després el següent el de Florac (França) l'any 1990, Hagunia (República Àrab Saharaï Democràtica) el 1994 i el que s'ha concretat aquest mateix més de març, amb la Comunitat Rural de Kàndia (Senegal). Aquests agermanaments són el resultat de dues línies d'actuació municipal: els agermanaments de solidaritat (Palacagüina, Hagunia i Kàndia) i l'agermanament d'intercanvi i relació de veïnatge (Florac). També cal fer esment del conveni de col·laboració i intercanvi que l'any 1999 signaren els pobles d'Arbúcies, Salses (Catalunya Nord), Vilafranca de Bonany (Mallorca) i Torreblanca (País Valencià).

Després de més de 10 anys d'experiència volem fer balanç de la relació establerta amb Florac, un municipi ubicat al departament de la Lozère, al nord del Llenguadoc - Rosselló. Es tracta d'un municipi rural i molt muntanyós, situat a 545 m d'altitud, que forma part del

parc natural de Cévennes. Amb els seus 2076 habitants, és la sotsprefectura més petita de França. És un petit paradís amagat per les muntanyes, el primer viatge sempre es recorda, embolcallat per l'aigua dels rius i el tracte afable i obert dels seus veïns. Gaudeix d'un entorn

privilegiat, pels amants de la natura, encara que per viure-hi anys enrere no havia de ser tan bucòlic. Podeu trobar més informació a la pàgina: <http://www.ville-florac.fr>

L'agermanament amb Florac data de l'any 1990, i fou el resultat d'uns contactes inicials establerts

entre els museus d'Arbúcies i de Mont Lozère (Cévennes). En les persones de Josep Manuel Rueda, director del museu i delegat de Cultura de l'Ajuntament d'Arbúcies i Gérard Collin, representant del museu de Mont Lozère, recaigué gran part de la iniciativa de desenvolupar els contactes amb i entre els dos municipis, Arbúcies i Florac. El recent agermanament dels parcs naturals del Montseny i les Cévennes, l'any 1987, va actuar d'incentiu i afavorí els vincles entre dues poblacions situades a l'interior dels dos parcs naturals, a més s'hi afegia un passat històric proper, Florac forma part del territori històric d'Occitània.

En el document d'agermanament entre les dues poblacions, els representants d'Arbúcies, Jaume Soler i de Florac, Jacques Gaspérin, es comprometien a mantenir el contacte municipal i afavorir els intercanvis entre

Inauguració de la Plaça d'Arbúcies a Florac. Any 1990.

Foto: AHMA

els seus habitants, per tal de mantenir una comprensió més bona entre poblacions properes en l'espai, però de cultures diferents, "per desenvolupar, mitjançant una millor comprensió mútua, el sentiment viu de la fraternitat europea, de conjuminar els nostres esforços per tal de col·laborar, en la plena mida dels nostres recursos, l'èxit d'aquesta necessària tasca, de pau i de prosperitat: la creació d'Europa".

Recordem que tot just l'octubre de 1989 es produïa la caiguda del mur de Berlín, i el projecte d'una Europa de tots era molt llunyana. Passats 10 anys, aquests conceptes es troben de màxima actualitat, i si el projecte d'una Europa comuna és cada dia més una realitat que no un desig, és degut a l'esforç de comprensió i de superació de barreres físiques, administratives i culturals, tal i com ha succeït al llarg d'aquests anys entre Arbúcies i Florac.

L'inici de contactes entre els dos pobles i l'intercanvi de gent fou un procés que aviat reeixí, i tal i com diu en Josep Manuel Rueda, responsable inicial de la comissió d'agermanament fins l'any 1992, com a delegat de Cultura de l'Ajuntament "Els primers intercanvis entre arbuciençs i floraquesos ben aviat demostraren que no ens trobàvem davant d'uns actes protocol·laris,

si no davant d'una relació humana intensa, que comportaria importants intercanvis culturals entre la vila catalana d'Arbúcies i l'occitana de Florac. Personalment, però, sempre vaig envejar la capacitat d'organització de la societat civil de Florac. Ells estaven i encara ho estan constituïts en una comissió d'agermanaments, en plural, amb total grau d'autonomia i amb només una subvenció de l'ajuntament, com qualsevol altre associació. Ells assumien tota l'organització dels agermanaments i l'ajuntament només la part política i protocol·lària. Nosaltres pel contrari en els primers anys vàrem constituir una comissió d'agermanament amb Florac, que funcionà força bé, però perquè tenia l'absoluta cobertura de l'ajuntament d'Arbúcies, que era qui realment impulsava l'agermanament. En el nostre una comissió que aglutinés tots els agermanaments era impensable, fins i tot la de Florac s'anà diluint de manera que fou l'ajuntament qui va haver d'assumir tota la responsabilitat. No obstant això, per mi els records més perennes serà el de les persones: sobretot la Martine Pasqual, presidenta fins fa poc del comitè d'agermanaments de Florac, la Muriel, el Gérard Collin, el Rémi Noël, els components d'*artishow*... han constituït

Vista del poble de Florac.

un bagatge i un aprenentatge humà invaluable".

La relació Arbúcies - Florac s'ha forjat des de la vinculació dels respectius ajuntaments, però sens dubte i en gran part per l'intercanvi generat a nivell d'associacions de les dues

viles i per molta gent que a títol individual han establert vincles d'amistat molt forts, amb persones de l'altre país. Aquests lligams són els que han creat aquest esperit viu, d'amistat, envers els nostres "germans" de Florac. La plaça de Florac, inaugurada a Arbúcies, l'any 1991, ens

Entrevista a MARGA VILLALOBOS, Professora de francès de l'IES Montsoriu

- Com es va introduir en l'agermanament entre Arbúcies i Florac?

- L'any 1990, des de l'Ajuntament se'm va avisar d'un projecte d'agermanament amb un poble de França, Florac, dins l'agermanament previ que ja hi havia entre els Parcs Naturals. A mi, com a professora de francès de l'Institut, se'm va proposar formar part d'un comitè encarregat de preparar les activitats i els actes de la visita de la delegació de Florac i, evidentment, vaig acceptar. A més, vaig formar part dels primers grups que van anar a Florac.

- A nivell professional, quin profit n'ha tret de l'agermanament?

- Amb l'agermanament, s'obria la possibilitat de tenir una escola francesa amb qui mantenir contacte, fer intercanvis, etc. De fet, amb l'Institut vàrem portar a terme dos intercanvis. El projecte era molt maco, però el problema residia en què el professor d'espanyol del *college* de Florac no era fix i un d'ells va considerar que Catalunya no era prou atractiu ja que preferien fer l'intercanvi amb alumnes castellano-parlants. Des d'aleshores vàrem anar perdent el contacte. Actualment, estem realitzant intercanvis amb el *college* de Sant Jean du Gard i, sempre que anem a França, dediquem un dia a visitar Florac.

- I a nivell personal, què ha suposat per a vostè?

- He de dir que, a nivell personal, ha sigut molt enriquidor ja que vaig tenir la sort de conèixer a la presidenta del *Jumelage* francès,

Martine Pasqual, amb la qual he mantingut, i mantinc, una gran amistat. Ella ve a casa meua com si fos la seva i, fins i tot, un dels seus fills ha passat temporades amb la nostra família. És cert que, per a mi, l'idioma no és un problema i que, per a molta gent, aquest pot ser el principal obstacle a l'hora d'acollir alguna persona francesa, però sóc de l'opinió que amb la bona voluntat i predisposició tot es supera.

- Com veus el futur de l'agermanament?

- Crec que, ara, amb la creació de la comissió s'ha fet un pas endavant. Penso que aquesta és una manera de desvincular-lo una mica de l'ajuntament i fer que la gent del poble assumeixi un grau més de responsabilitat. La comissió és una bona iniciativa però és imprescindible que hi hagi un suport per part de l'Ajuntament. De totes maneres, encara estem molt lluny de funcionar com a França.

recorda permanentment aquests vincles.

La dinàmica establerta per l'agermanament oficial consisteix en el viatge anual, alternant un any el viatge Florac-Arbúcies i el següent Arbúcies-Florac, de col·lectius i gent a títol individual. A Florac hi ha un comitè d'agermanament que s'encarrega de totes les activitats i a Arbúcies aquests darrers anys

l'agermanament s'ha portat des del mateix ajuntament per part del regidor de torn, primerament Manel Bonfill i actualment Pere Garriga, amb la col·laboració d'algunes persones vinculades a diferents entitats.

Són molts els arbuciençs que amb diferents associacions i entitats han viatjat a Florac, al llarg d'aquests anys, en el marc

de l'agermanament: *Club Judo Arbúcies*, *IES Montsoriu*, *Agrupació Sardanista*, *Associació Montseny-Guilleries*, *Agrupació de Bombers Voluntaris*, *Penya Barcelonista*, *CDA*, *Colla de Geganters*, *Grallers i capgrossos*, *Gratanúvols*, *Societat de Pesca "Riera de les Truites"*, *Ball de Garlandes*, *Colla de Diables "Aiguardent"*, *Grup de Teatre d'Arbúcies*, *Club de*

Petanca... En els darrers anys s'ha potenciat l'intercanvi obert entre entitats dels dos municipis, per crear una relació més dinàmica i fluida, on el paper de les municipalitats sigui cada vegada més secundari.

Després de 10 anys d'agermanament s'ha cregut que era el moment de fer un pas més. Per aquest motiu s'està treballant des de

Entrevista a JOSEP BADIA i ILLA, Expresident del Club de Judo d'Arbúcies

- Quina valoració fa de les seves estades en aquella població?
- "Jo les valoro molt positivament. La gent de Florac que jo conec són unes bellíssimes persones i sempre s'han portat estupendament bé. Jo he estat a casa d'una família d'allà, ells han vingut a casa meva, sempre ens hem entès molt bé. En definitiva, la relació ha sigut fantàstica i la valoració collonuda."
- D'on va néixer la seva relació amb Florac?
- "En la preparació de la primera trobada d'aquest agermanament, l'Ajuntament va convocar una sèrie d'entitats per tal d'organitzar-lo. Aleshores jo era el President del Club de Judo d'Arbúcies, i des de la nostra associació es va voler participar-hi. Així, ja aquell any vaig anar a Florac, i a partir d'aquell moment es va anar produint una constant relació entre el nostre club i el de Florac. D'aquesta manera va començar una intensa relació que encara avui dura."
- Gent de Florac ha vingut a Arbúcies: quina impressió creu que se n'han endut?
- "Jo em sembla que se n'han endut una molt bona impressió. Penseu que, per exemple, fora dels actes fets amb motiu de les trobades d'agermanament, hi ha hagut gent de Florac que ha vingut a Arbúcies, i gent d'aquí que ha anat allà. I la gent que venia demanava si se'ls podria acollir en les nostres cases, cosa que dóna a entendre que estaven contents del nostre tracte."
- En l'àmbit personal, com ha estat la relació? El parlar diferents idiomes ha comportat entrebancs importants?
- "Mireu, jo no sé francès, ells no saben català, però l'entesa sempre ha sigut bona. Penseu que una vegada, després de sopar, vam tenir una tertúlia que es va allargar més de tres hores. Com ens vam entendre? Doncs amb signes, amb l'ajuda d'un diccionari, amb imaginació. De veritat, si hi ha la voluntat de voler-se entendre, l'entesa arriba. Això és una altra de les coses positives que he obtingut d'aquest agermanament."
- Com veu el futur d'aquest agermanament?
- "Jo el veig positiu. I el veig positiu perquè, a part de les relacions que hi puguin haver entre els dos ajuntaments, hi ha relacions entre entitats i associacions d'allà i d'aquí (els de la petanca, els bombers, etc.) que fan més viu aquest agermanament. A més, tinc entès que es crearà una comissió per refermar aquestes relacions. Per tot plegat, doncs, tinc una visió optimista de l'agermanament entre Arbúcies i Florac."

principis d'any en la creació d'una comissió d'agermanament en la qual s'integren representants de diferents entitats del nostre poble. Aquesta nova orientació és deguda a un canvi d'actitud, tal i com assenyala Pere Garriga, regidor de Participació Ciutadana i responsable municipal de

l'agermanament: "després d'aquests anys podríem dir que hem assolit una majoria d'edat i han de ser els col·lectius de la vila els que prenguin el relleu a l'administració. És bo per a la salut democràtica del nostre poble que les associacions s'impliquin cada vegada més en el desenvolupament de les

activitats que es fan i Florac és un dels exemples més clars de què això no només és possible sinó que és una realitat."

El lligam entre els ciutadans d'Arbúcies i Florac és una demostració que la coneixença, el contacte, l'intercanvi d'idees, de coneixements, produeix un

enriquiment mutu i que a la llarga, s'acaba produint un efecte de simbiosi, on s'eliminen les barreres culturals i sorgeix la comprensió i el reconeixement. Que continuï per molts anys.

ANNA FELIPE
JORDI GOÑI
JOAQUIM MATEU

Educació

CULTURA I EDUCACIÓ PERMANENT

Recentment es va fer la inauguració del Centre cultural Can Cornet que aplega tres serveis fins ara dispersos en diferents indrets de la Vila: l'Escola d'Adults, l'Escola de Música i la Biblioteca. Per aquest motiu, entre d'altres actes, es va fer convidar a Jaume Botey per a fer una xerrada centrada en la cultura i en l'educació permanent de la qual tot seguit us n'ofereim un extracte.

QUÈ ENTENEM PER CULTURA?

Podem parlar de cultura com tot aquell conjunt de valors i idees que s'expressen a través de l'art, de les lleis, dels costums, de les celebracions, de la festa, la pròpia mitologia, la valoració del passat, de la història, el respecte als propis, els llibres que es publiquen, tot allò que es posa de manifest en els moments importants de la vida de cadascú. És també cultura els instruments a través dels quals cada col·lectiu o cada persona resol les necessitats fonamentals de la seva vida: el menjar, el vestir, el fred, la calor, l'habitatge, la salut, el treball. També fem cultura amb les diferents formes d'organització d'una societat: l'estructura social, les relacions familiars, les relacions de poder, les formes de participació, la vida cívica... tot això és una creació humana i en el llarg camí històric, cada persona i cada col·lectiu ha interpretat el medi i el context d'una determinada manera. Hi ha moltes cultures perquè hi ha diferents maneres d'expressar-se i de crear

aquest tipus de relacions d'instruments de festes, o de símbols.. L'educació és una transmissió cultural i una persona es considera un adult en la mida que pot emancipar-se del seu entorn, el comprèn, s'hi relaciona, té capacitat d'enfrontar-s'hi, de criticar-lo, d'adherir-s'hi, de distanciar-se'n,... La cultura l'anem fent, és passat i és projecte, es va recreant a cada moment. Una recepció crítica del que ens han transmès permet una continuïtat de la cultura amb una comunicació profunda d'expressions de diferents èpoques. No hi ha límits precisos entre una cultura i un altra ja que cada generació i cada societat construeixen la seva visió del món en funció del que han rebut i de la influència dels altres... per això cultura és també una negociació continuada en l'espai. En realitat la pluralitat cultural ha estat sempre present en l'interior de cada formació social. Catalunya és una realitat multicultural diversa i variada. La cultura és com un mosaic on hi ha diferents dimensions. Sempre he tingut la sensació que l'ús que ara es fa de la paraula

multiculturalitat com a problema és una cortina de fum que vol amagar la resistència de la societat a compartir els béns, de ser iguals i ser alhora diferents, de tenir el mateixos drets i de tenir formes d'expressió diferents, formes de vida diferents. Multiculturalitat és estar disposats a compartir treball, serveis sanitaris, ensenyament, etc.

LA PARAULA, INSTRUMENT HUMÀ DE COMUNICACIÓ

La paraula és l'instrument fonamental de transmissió i per tant d'educació. Parlem no només amb paraules, també amb els gestos: la mirada, amb la rialla, amb l'abraçada, amb el plor, amb l'enrabiada, amb el crit. La cultura occidental actual planteja com a modern només el llenguatge científic-tècnic. Aquest tipus de modernitat només ofereix competitivitat, no ofereix relació. Des de la il·lustració amb el model pretesament racional de creixement econòmic com a únic possible s'ha anat deixant de banda la diversitat de tots els altres llenguatges: el llenguatge

poètic, el llenguatge narratiu, el llenguatge estètic, el llenguatge insinuat, el llenguatge musical, el llenguatge gestual, .. fins i tot converteix el llenguatge estètic en mercaderia. No es tracta tant de llegir llibres com de tenir-los o comprar-los. No es tracta tant d'admirar una obra d'art com de posseir-la. La imposició com a inevitable del neoliberalisme econòmic deixa una 4/5 part de la població fora del sistema productiu. Imposa igualment un únic model cultural, una forma única d'interpretar el passat, un únic llenguatge i un únic pensament. Una cultura formalitzada i transmesa a partir de centres acadèmics i dels mitjans de comunicació de masses. Aquesta ha estat presentada i proclamada pel poder com la millor cultura possible, superior a totes les altres i a la qual tota societat ha de tendir necessàriament si no es vol veure abocada a l'endarreriment i a perdre el carro de la història i del progrés. La cultura dominant és exclouent. I la paraula que utilitza la cultura dominant sovint és la paraula mentida. Cal que reivindicuem la cultura

popular en el sentit més genuí, més històric, més real de la paraula, per poder-nos oposar a la cultura consum.

LA PARAULA VERDADERA

Fa referència a la coherència entre paraules i fets. Crec que no m'equivoco si interpreto l'origen de les actuals escoles d'adults com un intent sorgit des de baix per donar un instruments de formació i organitzatius a la classe obrera. Freire ja deia que és necessari que la gent sàpiga llegir la realitat per escriure una nova realitat. No es tracta només de saber coneixements. Les escoles d'adults com tantes altres institucions, com els sindicats com els partits polítics teòricament de classe, com les associacions o les entitats culturals, viuen en un difícil dilema: acceptar com a referència dels seus programes aquest model de creixement que deixa fora les majories o, tot hi havent-hi de conviure, procurar no desvincular-se de la proposta original que vol dir estar atents a les majories i buscar formes per resistir. Fer de les escoles d'adults reductes on les paraules dites siguin paraules vertaderes, on les paraules siguin fets, on democràcia vulgui dir participació vulgui dir real participació, de l'alumne i del professor, tant a l'interior com a l'exterior, com a proposta educativa per la societat i

eliminar propostes pedagògiques i organitzatives que vulguin dir competitivitat... Cal una restitució del sentit del valor original de les paraules en el sentit que hi donen el zapatistes o la tradició indígena on paraula verdadera vol dir fets: el bon govern neix del respecte, d'escoltar l'assemblea, de la diversitat, d'escoltar el sofriment present i el dels avantpassats, escoltar les majories pobres i els sense veu. La presa col·lectiva de decisions ajuda a sentir-se formant part d'una tradició, a crear condicions d'igualtat a partir de valors comunitaris compartits. Manar significa obeir, en el més alt concepte de la democràcia.

L'EDUCACIÓ COM A VALOR POLÍTIC

Per educar la intel·ligència fa falta domini dels coneixements i de les tècniques adequades d'aprenentatge, les didàctiques. Per educar en valors, la voluntat i els sentiments, a més de tècniques adequades, cal tenir autoritat moral. Sense l'exemple de les actituds en el mateix educador no hi haurà mai educació de valors. Des d'actituds de violència no és possible desvetllar actituds de pau, des d'actituds d'individualisme no és possible educar per la cooperació, sempre més enllà de les paraules

conscient o sense ni adonar-se l'educador traspasarà a l'alumne els valors que realment viu, i amb les que està compromès, amb la mirada, amb el gest, donant la mà, de la manera de saludar, donat les classes o fora de l'aula. I això també val pels col·lectius i les institucions educadores. No es poden fer lleis excloents i després parlar de solidaritat. És contradictori quan no estem disposats a fer a com a adults allò que a l'escola diem que s'ha de fer. Els educadors podem trobar esclatxes i aprofitar les contradiccions des de dins del sistema, fer de la professió un acte militant de resistència, a contracorrent del consumisme, de l'alineació i de l'individualisme. Podem educar per la llibertat personal i pel creixement interior. L'educació dels valors se situa al bell-mig de les contradiccions entre el que la societat és i el que pot arribar a ser, el que es pot fer i el que segons la llei és permès de fer, entre la voluntat de l'ideal i la precarietat quotidiana, entre la realitat i la utopia, amb l'esforç de treure possibilitats on els altres creuen que no n'hi ha, d'obrir horitzons quan tothom ho veu negre, de donar esperança quan la gent no en té. L'objectiu de tota educació és fer l'home més lliure, més capaç, més autònom, més solidari, més obert, amb més capacitat d'estimar, amb més capacitat de relacionar-se. L'educació no

és neutra ni ho serà mai. L'educació i la cultura són actes polítics en la mesura que les persones es relacionen i tenen formes d'expressar-se, de fonamentar-se sobre valors com justícia, solidaritat, vida col·lectiva. Es tracta de comprendre críticament la realitat per transformar-la. Tota casa de cultura ha de plantejar-se des de quins ulls es mirarà la realitat, des dels ulls del poder o dels ulls del pobre, són les dues formes de mirar-ho... S'ha de qüestionar el sistema. El contrari significa acceptar els valors del sistema.

UNA MICROEXPERIÈNCIA FENT XARXA AMB D'ALTRES

Aquesta Casa de cultura és una petita experiència que hauria de posar-se en relació amb altres experiències semblants arreu del món. Probablement ha fet fallida el model polític, cultural i econòmic sobre el que s'ha assentat la nostra civilització des de fa 200 anys, els Drets humans són proclamats però no exercits. Si algun model viu en contradicció entre el que es proposava i el que està fent és el capitalisme. A més d'altres sistemes que també han fracassat. I aquí, aquesta casa ha de ser una impulsadora de nous moviments socials, perquè no tenim el model global de nou sistema però sí tenim la suma de petits models de petites experiències. Moltes

Posteriorment a la xerrada es va fer una taula rodona
Foto: AHMA

escoles d'adults, cases de cultura que responen a valors que he dit, escoles de treball, cooperatives, col·lectius d'acollida i formació de l'immigrat estranger. Portoalegre és un immens ventall mundial d'expressió d'experiències de resistència i la suma d'ideologies, colors de pell, de vestits, religions i formes d'expressar-se. La suma pot ajudar a construir un. El model vindrà de les paraules de veritat, amb valors comuns de transformació, el respecte a la persona i a la col·lectivitat, donant

resposta a necessitats concretes i urgents i a intents de coordinació encara fragmentaris. Aquestes experiències són fonts d'esperança, cal esforçar-se per coordinar-les, buscar els comuns denominadors ideològics, la coordinació territorial i crear xarxa amb llunyanes per semblança, fer xarxa, una internacional de l'esperança que orienti la transformació a llarg termini.

JAUME BOTEY

Transcripció i extracte: J.P.R.

EQUIP PSICOPEDAGÒGIC

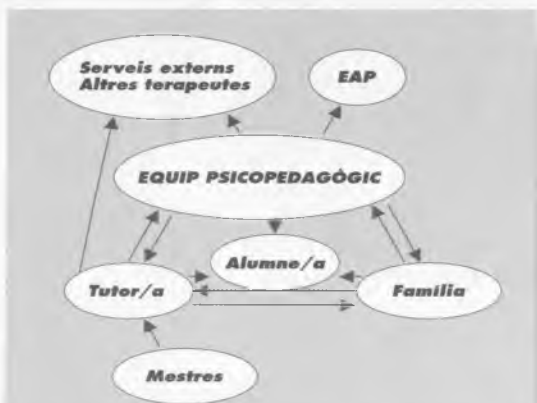
Durant el curs escolar 1999-2000 va tenir lloc l'inici de les activitats d'atenció psicopedagògica a l'escola Vedruna d'Arbúcies. La idea inicial era proporcionar un assessorament psicopedagògic puntual, per poder actuar sobre cadascun dels casos detectats pels tutors de l'escola o bé pels propis pares. Per tant, es tractava de donar una orientació que servís tant als pares com als tutors i, així,

conjuntament, poder disposar de més eines per atendre i intervenir els casos de nens d'educació especial i/o nens amb dificultats a nivell d'aprenentatge. En un començament, una psicòloga infantil-juvenil dedicava a cobrir aquesta demanda dues hores quinzenals. Com a conseqüència de la impossibilitat d'atendre tots els alumnes que així ho requereixen, s'han anat ampliant les hores dedicades a l'atenció psicopedagògica, i actualment aquest servei funciona tres hores setmanals, sufragades íntegrament per l'AMPA. Quines són les tasques realitzades per aquest servei i com funciona? Primer de tot cal dir que la base pel bon funcionament d'aquest servei és l'estret contacte establert entre els tutors i la psicòloga. A partir

d'aquí, un cop detectada la necessitat per part del tutor/a, i derivat al servei d'atenció psicopedagògica, s'elabora un pla d'intervenció, prèvia realització de l'entrevista amb els pares. La informació que ens proporcionen els pares és imprescindible per poder decidir el pla d'actuació a seguir. Un cop dut a terme la recollida d'informació, s'analitzen i avaluen les demandes i, a partir de les conclusions obtingudes, es comença la intervenció, ja sigui donant pautes als tutors/es, treballant amb l'alumne de manera individual o col·lectiva, orientant els pares donant pautes o bé, si s'escau, derivant el cas a altres professionals. És molt important el seguiment de cada cas per així poder avaluar l'evolució de la intervenció.

Hem de tenir molt present que cada alumne és un món i el mateix passa amb el seu entorn. De la mateixa manera, hi ha intervencions més breus i d'altres més complexes depenent de les característiques pròpies de cada cas. Des de l'equip psicopedagògic pensem que això és el començament d'un llarg camí, però que amb el treball conjunt de pares, mestres i altres professionals (logopedes, neuròlegs...) intentarem aconseguir el nostre objectiu que no és altre que el poder aportar el nostre granet de sorra per a la millora en l'educació dels nostres fills.

SÒNIA BOSCH PLA
Llicenciada en Psicologia
Escola Vedruna Arbúcies

A L'AULA D'ANGLÈS: CANTEM I APRENNEM

Des de fa ja uns quants anys es diu que la música juga un paper molt important a les nostres vides. La música ha fet des de sempre que tinguéssim forts impactes emocionals en totes les generacions; temps històrics, de felicitat, de tristeses, de celebracions concretes, etc. Per altra banda, en l'aprenentatge de llengües estrangeres, millor dit "llengües vives", les cançons prenen una gran rellevància. Les

cançons les treballem per familiaritzar els nens amb la pronunciació, les cantarelles i el ritme, i per activar els coneixements previs ja treballats; vocabulari, verbs, adjectius, preposicions, ... i aprendre noves estructures i nous conceptes d'una manera lúdica i divertida.

S'ha escollit *My Rainbow Race* (La cursa de l'Arc de Sant Martí) cançó particularment perquè en

Pete Seeger és una de les figures més importants en el desenvolupament de la llibertat de parla i de moltes causes humanitàries que les seves cançons populars *folk music*. Sempre cercant la Pau i envoltat de nens.

Aquesta activitat l'han dut a terme a l'aula d'anglès tot el Cicle Mitjà (3rA-B, 4tA-B) del CEIP Dr. Carulla d'Arbúcies. Vam cantar la cançó My

Rainbow Race (La cursa de l'Arc de Sant Martí) d'en Pete Seeger, amb la finalitat d'ajuntar-nos tots plegats, d'aprendre cantant, de que estiguessin molt motivats i amb l'objectiu principal aprendre l'anglès amb il·lusió i entusiasme.

YOLANDA VILÀ AGUDO
Mestra Especialista Llengua
Estrangera
CEIP Dr. Carulla

Alumnes de cicle mitjà de l'Escola Dr. Carulla.

Representació la cançó *My Rainbow Race* de Pete Seeger. Fotos: Arxiu CEIP Dr. Carulla

INTERCANVI D'ALUMNES DE SECUNDÀRIA

El grup d'arbuciençs a Florac, davant d'una pintura mural al·legòrica a Arbúcies.

Una vegada més s'ha iniciat l'intercanvi bianual entre l'IES Montsoriu d'Arbúcies i el Centre d'Educació Secundària de Sant Jean du Gard en el marc de l'agermanament de Parcs Naturals Montseny-

Cévennes declarats reserves de la Biosfera per la UNESCO. El pasat més de gener els alumnes inscrits a l'excursió que estudien francès a segon i tercer d'ESO a l'Institut es varen desplaçar amb autocar a

Sant Jean i es varen allotjar a les cases de les famílies dels *correspondants* que els varen acompanyar en algunes de les activitats. Varen fer diverses visites: el museu de les Valls de Cévennes, sortida Nîmes, anada a l'aquàrium, sortida a Avinyó, visita al Parc, sortida a Florac, vila agermanada amb Arbúcies, i ja de tornada visita a Carcassonne. El viatge va ser finançat per les Diputacions de Girona i Barcelona, el Consell Comarcal de La Selva i

l'Ajuntament d'Arbúcies. Està previst que durant la setmana de Sant Jordi ens visitin els francesos i aleshores seran ells els que s'allotjaran a les llars dels estudiants arbuciençs de manera que es completarà aquest cicle d'intercanvi d'amistat, d'idiomes i de coneixença de territoris agermanats per la sort de estar ubicats en zones de gran riquesa paisatgística i natural que cal preservar.

J.P.R.

IES Montsoriu

El grup a peu de la muralla de migjorn.

Foto: Arxiu IES Montsoriu.

MONTSORIU 1002-2002

Coincidint amb el mil·lenari del Castell de Montsoriu, l'Institut d'Educació Secundària que porta el seu nom ho ha volgut celebrar fent-hi una excursió a peu: de l'interior de les aules a l'interior de les muralles. Més de dos-cents alumnes i professors d'ESO varen fer la caminada que va culminar amb una visita després de

dinar acompanyats per guies del Museu Etnològic del Montseny La Gabella. Aquesta era la segona vegada que es realitzava aquesta activitat i que va permetre un dia de convivència i exercici a tots els que hi varen participar.

J.P.R.

IES Montsoriu

PROJECTE DE REFORÇ ESCOLAR

Fa uns tres anys el Voluntariat d'Arbúcies en col·laboració amb els Serveis Socials varen iniciar un projecte de reforç escolar. L'any següent el Consell Comarcal hi va donar suport impulsant un projecte amb l'ajut d'una Educadora Social, la Coral-lí, i ja durant aquest curs també s'ha comptat amb la coordinació d'un nou Educador, l'Orlando, que és qui explica els plantejaments i la visió a partir dels resultats d'aquesta nova fase.

Des dels serveis socials del Consell Comarcal de la Selva, i de l'Ajuntament d'Arbúcies, es va posar en marxa la segona fase del programa de reforç escolar per a nens amb dificultats d'aprenentatge o de falta de competència lingüística per la seva pertinença a famílies novingudes.

Com l'activitat de l'any passat es va acabar amb el curs, per valorar la possibilitat de reiniciar-la, em vaig posar en contacte amb les institucions implicades: Escola Pública Dr. Carulla, IES Montsoriu i vaig ampliar l'ofertament a l'Escola Vedruna. Tots varen valorar com encertada i positiva la proposta.

Vaig parlar amb les dues institucions que el darrer any varen deixar els seus locals per a portar a terme l'activitat, la Llar de Jubilats i la Rectoria, i no varen posar cap objecció per a la seva reutilització. En aquesta primera etapa, vaig posar-me en contacte amb els voluntaris de l'any passat, dels quals en vaig poder recuperar cinc.

Vaig oferir el servei formalment a les dues escoles de primària: Dr. Carulla i Vedruna i a l'IES Montsoriu, de les quals sorgiren una demanda de

vuit alumnes de secundària i dinou de primària.

Davant el desequilibri entre oferta i demanda, vaig portar a terme una campanya de captació de voluntaris, per mitjà de dues xerrades adreçades als alumnes de primer i segon de Batxillerat de l'IES Montsoriu. Es va escollir aquest col·lectiu perquè un dels requisits per a ser voluntari és que tinguin més de setze anys.

D'aquestes xerrades varen sorgir dinou voluntaris, dos dels quals varen anar a Breda donat que residien en aquell municipi.

L'equip d'Arbúcies va quedar format per vint-i-tres voluntaris, vint-i-un d'atenció directa als usuaris, i dos donant suport com assessors dels voluntaris per ser coneixedors dels dos col·lectius d'alumnes de primària i secundària. És de destacar que sense la predisposició i la col·laboració de les persones i institucions implicades, hauria estat impossible posar en marxa aquest projecte.

ORLANDO FERNÁNDEZ
GROIA

*Educador Social dels Serveis Socials
del Consell Comarcal de la Selva -
Ajuntament d'Arbúcies.*

REFLEXIONS ENTORN AL PROJECTE DE REFORÇ

Quan em varen plantejar portar a terme el Projecte de reforç escolar d'Arbúcies, vaig pensar que a més a més de ser un servei positiu i necessari per a resoldre qüestions acadèmiques, podria ser un instrument útil per a facilitar la convivència dels diferents col·lectius implicats.

Si bé l'activitat que realitzem és de reforç escolar, també existeixen altres efectes complementaris, com per exemple l'acolliment de nens que provenen moltes vegades de situacions complicades, socials alguns, familiars o econòmiques altres.

Aquest acolliment, realitzat per persones que provenen de situacions més normalitzades, té com objectiu afavorir la plena integració en la societat en què viuen, i on segurament desenvoluparan la seva futura vida adulta. Conviure en societat no és una tasca fàcil per a ningú. Requereix respecte, amplitud de mires, desitjos de pertinença i que ens permetin pertànyer, conèixer i que ens coneguin, escoltar i ser escoltats...

Tots alguna vegada en la vida hem patit la dificultat de no ser acceptats, de no ser compresos... A vegades en les nostres pròpies famílies, a vegades amb estranys. A vegades per diferències generacionals (els joves no són com els d'abans, són rars; els vells no serveixen, el seu pensament està caducat), a vegades per diferències ideològiques (si no penses com jo, no existeixes).

Un altre efecte secundari, és l'intercanvi afectiu. Bàsic i necessari per a facilitar i fomentar l'autoestima de qualsevol individu.

Per això parlo d'intercanvi, perquè crec que tots servim per alguna cosa, i perquè estic segur que tots ens emportem alguna cosa d'aquesta experiència: usuaris, institucions, voluntaris i jo mateix.

Aprofito aquestes línies per agrair la col·laboració de tots els voluntaris, i dels responsables de totes les institucions implicades.

ORLANDO FERNÁNDEZ GROIA
Psicopedagog i Educador Social

EL FÒRUM SOCIAL MUNDIAL

La unió transformadora dels un altre món és possible

Sens dubte un dels fets més esperançadors que s'han donat a nivell solidari aquests dos darrers anys és el Fòrum Social Mundial (FSM) que se celebra a finals de gener a la ciutat brasilera de Porto Alegre. Finalment s'inicia una connexió, articulació i coordinació d'organitzacions i persones que treballen per un altre model mundial, per una altra globalització. I aquesta trobada neix per oposició a la globalització neoliberal, coincidint amb les dates de les sessions del Fòrum Econòmic Mundial de Davos i Nova York. Sud i Nord, empobrits i enriquits.

UN ESPAI PER A LA TROBADA

El FSM esdevé un espai plural i divers, obert a tots els moviments i

organitzacions socials, excloent els governs, els partits polítics i les organitzacions armades. Enguany hi ha participat més de 50.000 persones, 4.909 organitzacions

presentes a 131 països, tot un èxit davant de les 15.000 persones de l'any 2001. Es programaren 27 conferències i 700 reunions en forma de seminaris i tallers de treball. Això fa

que ja s'hagi pensat en el de l'any vinent que se celebraria igualment a Porto Alegre, però amb previsió de fer-lo a l'Índia el 2004. També hi ha qui presenta el fòrum com

PARLEM-NOS

Dins de l'Assemblea per a la convivència i la integració d'Arbúcies hem començat a tractar de diversos temes, entre ells el de la llengua. Per això una petita comissió vàrem assistir a la presentació del llibre: *parlem-nos* que han editat diverses entitats de Santa Coloma de Farners.

Us transcrivim el pròleg d'aquest llibre que amb aquesta frase: "Tu que ets d'aquí, em parlaràs en català?" ens qüestiona en quina llengua ens hem d'adreçar a les persones immigrades.

Vénen. Deixen un món enrere. Arriben aquí des d'indrets molt

diferents, llunyans. Busquen una manera de guanyar-se la vida, o bé de refer-la. I a poc a poc s'incorporen al nostre paisatge. Compartim carrers, botigues, llocs de treball, escoles. I de sobte sorgeix la necessitat de comunicar-nos, de parlar-nos. Aleshores, els qui hem nascut aquí, fem allò: renunciem a parlar-los en català. I no ens adonem que, quan sistemàticament renunciem a la nostra llengua per adreçar-nos als nousvinguts, marquem distàncies; és com si els repetíssim tothora, sense dir-ho, que per a nosaltres són i seran forasters. Es dona la paradoxa que molts immigrants assisteixen a cursos de català i no troben el moment de practicar-lo. Ara volen que els ajudem a aprendre la llengua, amb el dia a dia, al carrer, a les botigues, on sigui.

Per això, ens demanen que els parlem en català, que davant d'ells no fem diferències, que no renunciem a allò que potser més ens identifica, que siguem nosaltres mateixos quan parlem amb ells, amb els qui han vingut de fora, de lluny. I si satisfem la seva demanda, serem més justos. Ens sentirem més còmodes quan ens hi relacionem, i aconseguirem que ells se sentin més còmodes amb nosaltres. I aquesta comoditat portarà més complicitat, més contacte, més enriquiment.

En últim terme, es tracta de potenciar els vincles. Si ens mantenim en comunitats separades, amb llengües diferents, amb costums diferents, no traurem cap profit d'aquesta convivència entre autòctons i nousvinguts. El català pot ser una invitació

a establir lligams, l'excusa que faciliti la interrelació social i cultural, l'eina que faci possible avançar cap a una societat acolorida, multiètnica, on tothom trobi el seu lloc i on tinguem coses a dir-nos els uns als altres. Fem-ho, doncs. Parlem-nos.

ESCOLA D'ADULTS DE SANTA COLOMA DE FARNERS.
ESCOLA SAMBA KUBALLY - ASSEMBLEA LOCAL DEL GRAMC
SERVEI COMARCAL DE CATALÀ DE LA SELVA

Les intervencions dels ponents de la taula rodona que va tenir lloc després de la presentació del llibre van ser testimonis clars de la situació que han viscut i viuen les persones que arribades d'arreu del món ara conviuen amb nosaltres.

DE PORTO ALEGRE

esforços locals:

l'embrió d'un nou internacionalisme, més necessari que mai ja que les lluites populars també s'han mundialitzat.

L'esfera mundial, fins ara amb presència exclusiva del Fons Monetari Internacional (FMI), Banc Mundial (BM), Organització Mundial del Comerç (OMC), Organització de cooperació i desenvolupament econòmic (OCDE), els G7, ara es veu completada amb la irrupció de moviments i organitzacions com: ATTAC, Movimiento de Trabajadores Sin Tierra (MST), Via Campesina, Globalize Resistance, Condederation Paysane, Fòrum socials de diversos països, Moviment de resistència global Espanya, Zapatistes, Intermón Oxfam, Amnistia Internacional, Greenpeace... El FSM esdevé un espai legítimat com a trobada dels moviments socials, organitzacions no governamentals i associacions de tota mena amb la intenció de trobar iniciatives comunes: socialisme, ecologisme, pacifisme, la defensa dels drets humans i de les minories, cultures plurals... es troben per articular les petites accions i lluites locals en un marc i objectius d'àmbit global. Globalitzar la solidaritat a partir del poble. Millorar l'operativitat i l'eficàcia de les petites accions per transformar l'actual model econòmic en un altre de

més humà. Mundialitzar els drets humans. Socialitzar la democràcia.

OBJECTIUS CONJUNTS

Les consignes de les manifestacions al carrer plantegen clarament els objectius: *Resistència contra el neoliberalisme, el militarisme i la guerra: per la pau i la justícia social; Contra la guerra i per la pau; Un altre món és possible.*

Porto Alegre està dient que un món sense guerres és possible i que existeixen alternatives al model neoliberal que ha volgut imposar un pensament únic. Porto Alegre culpabilitza a la globalització del mercat de la pobresa i altres mals del

Sud. Posa al descobert les mentides del discurs economista que per una banda parla de comerç lliure i per altra hi posa traves i fa proteccionisme afavorint els països rics i a les empreses establertes al Nord. Porto Alegre fa esperançador que sigui possible que es posi fre a les privatitzacions, les desregulacions laborals, a la dissolució del poder redistributiu de l'estat. S'ha de recobrar el valor del bé comú.

Per això s'han analitzat problemàtiques concretes, agrupades en quatre eixos temàtics i s'han dissenyat estratègies d'acció, mobilització o lluita pacífica.

JORDI PUJADAS I RIBALTA

Eixos i temes del II Fòrum Social Mundial

Porto Alegre (Brasil) 28 i 29 de gener 2001

EIX 1. LA PRODUCCIÓ DE RIQUESA I LA REPRODUCCIÓ SOCIAL

Comerç mundial
Corporacions multinacionals
Control de capitals financers
Deute extern
Treball
Economia solidària
Conferència especial Àfrica/Brasil

EIX 3. L'AFIRMACIÓ DE LA SOCIETAT CIVIL I DELS ESPAIS PÚBLICS

Combatre la discriminació i la intolerància
Democratització de les comunicacions i dels mitjans
Producció cultural, diversitat i identitat
Perspectives del moviment global de la societat civil
Cultura de violència, violència domèstica
Migracions, tràfic de persones (dones, nens i refugiats)
Conferència especial. Educació.

EIX 2. L'ACCÉS A LES RIQUESES I LA SOSTENIBILITAT

Saber, drets de la reproducció i patents
Medicaments, salut, SIDA
Sostenibilitat ambiental
Aigua, bé comú
Pobles indígenes
Ciutats, poblacions urbanes
Conferència especial. Sobirania alimentària

EIX 4. PODER POLÍTIC I ÈTICA EN LA NOVA SOCIETAT

Organismes internacionals i arquitectura del poder mundial
Democràcia participativa
Sobirania, nació i estat
Globalització i militarisme
Principis i valors
Drets Humans (Drets econòmics, socials i culturals)

ALTRES ESDEVENIMENTS PARAL·LELS

Fòrum de les Autoritat Locals, Fòrum Parlamentari Mundial, Fòrum Mundial dels Judges, Trobada preparatòria Rio+10, Campament Intercontinental de la Joventut, Forunzhio Social Mundial

EL MALSON DE VIATG

“L'estació del TGV al Vallès seria utilitzada per 5 milions de passatgers anuals”, “el Govern «no invertirà ni un euro» en el desdoblament de l'Eix Transversal”, “AENA autoritza la tercera pista de l'aeroport del Prat”, “RENFE suprimeix els revisors dels trens de rodalies”, “peatges pagats en euros: molt soroll per no res”, “Air Catalunya impulsarà vols internacionals des de l'aeroport de Girona”... Llegeixo els titulars dels diaris i penso que visc en un altre país. Amb la necessitat de viatjar que hi ha avui en dia per treballar, estudiar, anar al metge, arreglar papers... i m'és impossible fer-ho amb assiduitat amb el transport públic. Vivim del futur sense haver solucionat el present, cal dir-ho alt i fort, ESTEM INCOMUNICATS!

UN ANTECEDENT: EL COFOISME GIRONI

Un treball presentat fa poc, fet per l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE) que analitza l'evolució econòmica de les províncies espanyoles des del 1955 fins al 1998, revela que Girona era el 1998 la província més rica en renda per càpita i productivitat. Aquest fet segurament és el que situa el nivell de cofoisme dels gironins (i per extensió, dels arbu-ciencs) molt per sobre la mitjana. Això sovint és aprofitat per l'administració estatal i la Generalitat per argumentar la no inversió en noves infraestructures i serveis perquè abans hi ha moltes altres prioritats. La veritat és que el Ministeri de Foment sap que en inversions estatals Girona ocupa el lloc 47 (amb 691 €/habitant), i que Barcelona el 51è de la llista en els últims 11 anys. Amb aquesta excusa Girona encara no ha desdoblant la N-

II, ha deixat perdre la seva xarxa de rodalies amb l'eliminació continuada d'estacions i abaixadors, i no té una xarxa de transport públic per carretera competitiva.

Però malauradament sí que tenim 1.973 accidents de trànsit anuals amb víctimes a tot Girona o, fins i tot, podem presumir dels 3.473 vehicles motoritzats d'Arbúcies (una ràtio vehicles/persones excessivament elevada per la quantitat de problemes que porta associada).

UN OBJECTIU: LA VIABILITAT ECONÒMICA

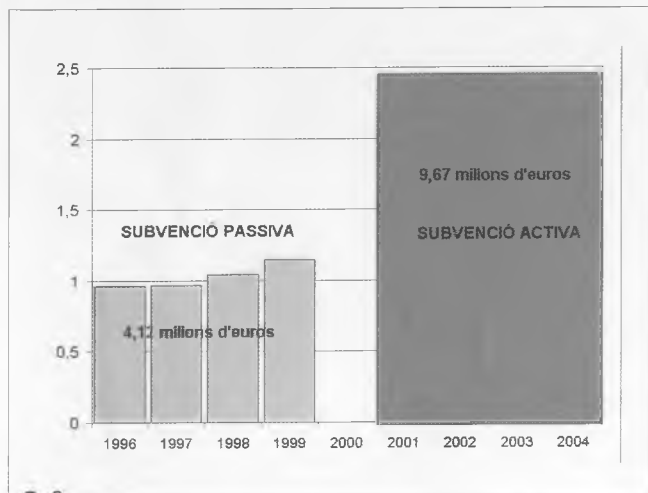
Les empreses dedicades al transport per a viatgers per carretera sempre s'han queixat de ser el parent pobre de transport públic. Mentre que els trens han estat subvencionats i, per tant, tenen tarifes més baixes, els autocars han hagut de competir amb poques ajudes (4,12 milions d'euros entre 1996 i 1999) de la Generalitat, tot i ser qui els dóna concessió de les línies. La integració de tarifes a la regió metropolitana de Barcelona i la futura liberalització del sector va permetre, el novembre passat, l'aparició d'un sistema de relació entre la Direcció general de Ports i Transports i 33 empreses concessionàries pel qual es destinen 9,67 milions d'euros (1,7 €/habitant) en quatre anys per executar 34 contractes programa* amb l'objectiu de racionalitzar l'oferta de transport públic, optimitzar la gestió i seguir un pla per oferir adequada cobertura al dret a la mobilitat del conjunt dels ciutadans.

Segons l'administració els contracte programa possibilitaran, d'una banda, el manteniment de serveis deficitaris però imprescindibles per a garantir la mobilitat dels seus usuaris i d'altra banda, la configuració de nous trajectes i prestacions per atendre necessitats no cobertes a hores d'ara. Tot plegat amb una especial atenció a comarques de mitjana o baixa densitat de població, entorns rurals i comunicacions de caràcter intracomarcal. Doncs bé, cal subratllar que **entre els 34 contractes programa no hi ha cap servei nou que afecti a poblacions de la comarca de la Selva**. Únicament s'ha previst el manteniment del servei a la demanda a la Selva a TEISA en la concessió Santa Coloma de Farners-Olot-Ripoll i a La Hispano Hilariense, SA a les concessions Sant Hilari Sacalm-Barcelona i Sant Hilari Sacalm-Girona.

UNA REALITAT: EL VEHICLE PRIVAT 9 - TRANSPORT PUBLIC 1

Els estudis de mobilitat que s'han fet a Arbúcies indiquen que la immensa majoria de desplaçaments que es produeixen cap a altres llocs en dies feiners o en festius es fan en transport privat (només el 10% són amb mitjans públics). Aquests viatges bàsicament són a poblacions veïnes (Sant Hilari Sacalm, Hostalric, Breda) per motius laborals però també n'hi ha d'altres a Girona o Barcelona per estudis, feina, motius personals o únicament per lleure. Cal tenir en compte que d'aquest transport privat hi ha un 9% que és de camions o vehicles amb mercaderies.

Evolució de subvencions de la Generalitat a empreses de transport públic per carretera de Catalunya.

* Subvenció activa on l'ajuda compromet a les empreses a complir una sèrie d'objectius com racionalitzar l'oferta, millorar la qualitat del servei i reduir costos, implantar noves línies. Per contra, l'administració subvenciona la compra del material mòbil, les línies deficitàries, etc.

VIATGERS ACCIDENTALS

SOCIETAT

Els principals usuaris de transport públic són estudiants, persones sense permís de conduir, sense vehicle o persones impedides temporalment per a la conducció. En la seva majoria es veuen com viatgers accidentals ja que si tinguessin ocasió fugirien d'aquest malson i es passarien al transport privat.

Aquest fenomen és similar a altres comarques on hi ha servei regular de transport públic. Per posar un exemple descrit a l'Observatori de la mobilitat 2000 de la regió metropolitana de Barcelona, fixem-nos amb els viatgers que passen per l'eix corredor del Vallès Oriental (format per l'autopista A7, la comarcal 251 i la línia de tren C2) - que uneix Sant Celoni amb Granollers-. Els viatgers arbuciençs (amb vehicle privat, amb tren, amb la Hispano Hilariense o Autocars Barba) van a Barcelona com altres de les comarques gironines o del Baix Montseny. Diàriament per l'autopista i la comarcal passen 52.945 i 23.382 viatgers respectivament, mentre que només 8.621 ho fan amb trens (el 9,6%) i autobusos (el 0,5%).

I és que els serveis diaris amb parada a Breda, l'estació de tren, Sant Celoni i Barcelona o amb parada a Breda, Hostalric i Girona són insuficients i poc útils per la diversitat d'horaris de la gent que es belluga. A més en el servei a Girona hi ha un únic servei pels dissabtes i no n'hi ha cap en els dies festius. Aquesta situació ajuda molt poc a la promoció del transport públic a la nostra comarca i al nostre país. És difícil crear dinàmiques que desincentivin l'ús de transport privat i que consciencïïn en l'ús del públic (utilitzar abonaments o targetes que redueixen el preu) si el servei no és d'entrada atractiu.

És paradoxal la imatge que s'ofereix com a poble: els principals productors de l'instrument necessari pel transport col·lectiu per carretera (l'autocar) són incapaços de beneficiar-se'n com a usuaris.

De ben segur que l'aposta per la connectivitat amb el transport públic, també en els dies festius, juga un factor determinant per la promoció turística de la Vall d'Arbúcies que es desitja de protecció de la natura i amb un entorn de repòs immillorable.

UNA SOLUCIÓ: ESCOLTAR ELS VIATGERS

Les persones que utilitzen el transport públic reconeixen que el servei no els és sempre útil per l'horari, les destinacions o les parades que realitza (és molt més lliure el transport privat). Això fa pensar que el model de línia regular fracassa per manca d'adaptació del servei a qui està disposat a utilitzar el transport públic. La prova és que el servei de taxi a Arbúcies es manté i creix.

Si l'administració fes un estudi seriós d'increment de les freqüències, la combinació amb els horaris de tren i la flexibilitat en els recorreguts i parades entre dies feiners i caps de setmana podria començar-se a parlar de qualitat de servei. D'altra banda la relació preu/qualitat de servei no es correspon perquè la concessió de la línia total (Sant Hilari fins a Barcelona o fins a Girona) ha deixat de ser rendible (per això, però hi ha les subvencions), i potser, actualment, no seria tan deficitària una línia Sant Hilari-Arbúcies-Sant Celoni, o Vic-Santa Coloma de Farners-Massanet coordinades en un enllaç a l'eix transversal i amb els horaris de tren a Girona o Barcelona i la línia de la costa. Se solucionarien desplaçaments actualment impensables: Blanes i Tordera, Santa Coloma de Farners i Riudarenes, Calldetenes i Vic,... i a partir d'aquí seria més senzill Anglès, La Celleria o Olot, Pineda, Blanes o Mataró, Manlleu, Ripoll o Torelló...

Actualment és a punt d'aprovar-se el Pla de transports de viatgers de Catalunya. La tardor passada diverses entitats i organismes van sol·licitar l'ampliació del termini d'informació pública atorgat per tal de poder formular les seves observacions. Tot i la pròrroga concedida per entrar-hi modificacions la majoria d'aquestes afecten la regió metropolitana de Barcelona i deixa la nostra comarca a situacions de marginalitat amb concessions privades que ja coneixem perquè són molt poc flexibles. En aquesta tasca d'exigir un servei molt més eficaç i eficient ja s'hi han començat a

Marquesina de la cruïlla d'accés a Sant Feliu de Buixalleu.

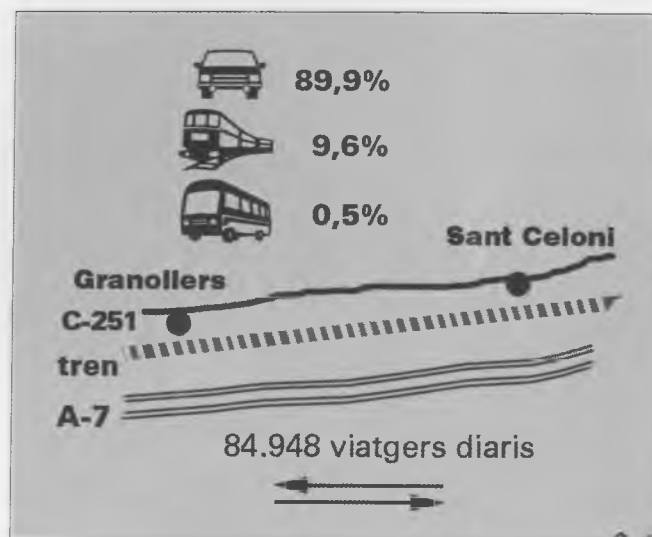
moure algun col·lectiu de persones conscienciades i alguns dels actors polítics que porten les administracions locals.

Però al capdevall els qui importen són els usuaris finals: els viatgers. Aquests han d'exercir de ciutadans exemplars i formular, dia sí, un altre també, una queixa sistemàtica per la millora del servei. Potser així deixarem d'estar incomunicats i podrem conquerir un servei digne per a un transport mediamaterialment necessari pel segle en què vivim.

TOMÀS MORÉ

Observatori de la mobilitat 2000 a la regió metropolitana de Barcelona. Viatgers que a diari van o vénen de Barcelona per l'eix corredor del Vallès.

Per saber-ne més:
www.laptp.org
www.mobilitat.org

L'URBANISME D'ARBÚCIES

En el número 8 de PERXADA, 2ª època, corresponent a la primavera de l'any 1997 Gemma Carbonell i Cristina Zamorano, van ser les autores d'un article que sota el títol *Com serà l'Arbúcies del futur?* feia un repàs de diferents aspectes que marcaven les línies bàsiques de l'urbanisme de finals del segle XX.

Des d'aleshores ençà, alguns dels elements que en aquest dossier s'apuntaven com a projectes s'han desenvolupat o estan a punt de desenvolupar-se. Aquest és el cas de l'Avinguda dels Països Catalans, la unitat d'actuació corresponent al carrer Segimon Folgaroles, amb el nou aparcament, la cessió per a usos públics d'una part de les naus de ca l'Ayats, la compra dels terrenys de la zona del molí de Fogueres com a nucli de diferents serveis, o el polígon industrial de Cal Xic, del quals PERXADA, ja va presentar els projectes en els números 25 i 26.

L'any 2001, va ser aprovat per unanimitat dels membres del consistori municipal el Pla Local per a la Sostenibilitat. Aquest pla constitueix una de les eines essencials per al futur desenvolupament sostenible de la Vila, i com a tal defineix un programa d'actuació.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Si ens remuntem al coneixement que tenim actualment pel que fa al desenvolupament històric de la Vila d'Arbúcies, ens adonarem que al llarg d'aquest procés mil·lenari (la primera cita documental del poble, està vinculada a l'acta de consagració de la parròquia de l'any 923), els conceptes que han marcat aquest desenvolupament han anat variant.

La formació originària del nucli, en l'alta edat mitjana respon en essència a necessitats defensives i de proximitat al curs de l'aigua. Per això no és gratuïta la ubicació del nucli fundacional en un lloc enturonat i amb defenses naturals pel cantó de llevant i tramuntana. En els segles següents

CIES

aquesta filosofia no variarà, la mateixa església funcionarà quan convé com a fortalesa (veure article de Joan Illa, publicat a PERXADA 2a època núm. 8) i la penya de la riera, es reforçarà, amb el seu atalussament i recobriment amb paret de còdols de la mateixa riera.

Pels cantons de migdia i ponent, el mateix entramat urbà es disposarà en forma de clos, definint un perímetre pensat per a la defensa, amb dues entrades: l'una pel carrer del Vern i l'altra pel carrer Major, a més d'una altra en el sector de la riera, just per les escaletes que menen de l'actual placeta dels encantats a la plaça de la Vila.

Fins i tot el desenvolupament dels barris del Castell (a partir del segle XVII), i Sorral (a partir del segle XVIII), estudiats per Joan Illa i publicats a la revista AIXA núm. 7 en l'article sobre el procés de formació de la Vila d'Arbúcies, tenen en compte criteris defensius.

Aquest plantejament vinculat a la defensa, ha estat estudiat recentment per Roger Zamorano, i properament es publicarà en un article a *Les Monografies del Montseny*, revista editada pels Amics del Montseny.

Foto AHMA

L'ARRIBADA DE LA MODERNITAT

EL CARRER DE CAMPRODÓN

La segona meitat del segle XIX, comportarà canvis importants, en la filosofia urbanística de pobles i ciutats.

A Arbúcies, la penetració d'aquests nous valors, estudiats per Andreu Bover en el seu llibre *Arbúcies estudi del medi i formes de vida (1743-1940)*, i representats per conceptes com higiene, progrés i civilització, tindran el seu paradigma en la construcció l'any 1862 de la carretera de Sant Celoni a Arbúcies i Arbúcies-Hostalric, i amb el posterior

desenvolupament del carrer de Camprodón.

Aquest fet representa el trencament amb la concepció urbanística anterior i suposa un nou urbanisme: carrers amples, arbrat viari, creació d'un eix comercial i de serveis... i evidentment, la connexió dels diferents barris tradicionals amb aquest nou espai comportarà l'obertura de nous carrers, com és el cas del carrer del Príncep avui Prat Marçet.

Aquest procés d'obertura de la Vila, tindrà un dels seus màxims exponents en el marc de la segona república amb l'obertura del segon eix: la carretera nova.

LA CARRETERA NOVA

L'obertura d'aquest nou espai configura una part importantíssima de l'actual morfologia urbana d'Arbúcies, i ofereix amb la construcció del pont del rojos una nova via de comunicació entre les dues ribes de la riera.

De fet el desenvolupament d'aquest nou eix, que en origen parteix de conceptes semblants als de la carretera, ha permès el desenvolupament urbanístic del sector sud de la Vila i durant molts anys absorbir una part important de la circulació de vehicles.

ELS PLANS URBANÍSTICS

L'URBANISME DEL PERÍODE DEMOCRÀTIC

Els plans urbanístics dissenyats en el període democràtic (1982 i 1995), han servit per definir les línies del creixement urbanístic fins avui dia. No insistirem en aquest aspecte, ja que en termes generals l'article que hem esmentat en iniciar el dossier, i publicat en el número 8 de PERXADA, resumeix en bona mesura aquesta filosofia.

De totes maneres cal remarcar dos elements: el

creixement d'Arbúcies actualment es planteja de forma limitada (Arbúcies no pot créixer il·limitadament guanyant terreny a la muntanya), i una reordenació de l'espai de creixement en la qual es defineix la divisió del poble en dues grans zones: una industrial i una residencial. La divisió entre aquestes zones la constitueix la variant i la via d'enllaç entre totes dues, és la nova avinguda dels Països Catalans.

La zona industrial ocuparà la zona de Cal Xic, mentre que el desenvolupament de la

zona residencial, es planteja paral·lelament en dues direccions: per un costat el desenvolupament de les unitats d'actuació previstes: ca l'Ayats, el Turó del Pi, Can Pons... i per l'altra la recuperació del nucli antic facilitant la rehabilitació d'habitatges i evitant d'aquesta manera la seva degradació i la conseqüent dinàmica de despoblament.

LA FI DEL REGNAT DEL COTXE?

Durant anys el disseny urbanístic de pobles i ciutats, ha tingut com a

part fonamental de la seva filosofia la circulació de vehicles. No oblidem que dos dels projectes emblemàtics desenvolupats en el període democràtic, es van centrar en la millora de la fluïdesa del trànsit: El pas estret del Pont i el Carrer Estret-Sant Jaume, però fins i tot amb aquestes millores, l'augment continuat del parc de vehicles obliga a plantejar-se noves solucions, que no necessàriament passen per l'adaptació de nous itineraris a l'ús del cotxe, cosa pràcticament impossible per altra part donades les característiques orogràfiques de la Vila.

Per tant gairebé exhaurida la possibilitat d'obrir nous itineraris, només resten dues vies: la conscienciació ciutadana vers la reducció progressiva de les necessitats de desplaçament amb vehicle privat i en la mesura que sigui possible la utilització del transport públic.

També és important esmentar que l'aplicació d'aquestes mesures, a més de les campanyes de sensibilització, s'ha de facilitar a través d'infraestructures destinades a fer-ho possible. Entre aquestes, la construcció d'aparcaments perifèrics a les entrades de la Vila constitueix un dels punts més destacats.

LA SOSTENIBILITAT

Repasant una mica el que s'ha exposat en aquest article, hem vist com al llarg de la història l'urbanisme arbucienc s'ha vinculat a diferents criteris en funció de les demandes dels propis ciutadans, o en funció d'aportacions externes que han acabat arrelant entre la població.

L'edat mitjana i l'edat moderna, van tenir com a un dels eixos principals el criteri defensiu. Els valors de la modernitat van entrar a finals del segle XIX, i es varen consolidar al llarg del segle XX.

I al segle XXI, quin serà el criteri que s'adoptarà?

Ja hem dit en l'entradeta d'aquest article, que una de les eines essencials per al futur desenvolupament integral de la Vila, la constitueix el Pla d'Acció Local.

Aquest document aprovat per unanimitat dels diferents grups que constitueixen el Ple Municipal, marca un conjunt de programes d'actuació destinats a fer compatible el desenvolupament de la vila i els criteris de sostenibilitat.

Aquest serà possiblement el criteri que marcarà aquest futur desenvolupament. Però quines són les prioritats que defineix el PALS, en matèria d'urbanisme i mobilitat?

Pel que fa a l'anàlisi de l'actual planejament urbanístic d'Arbúcies portat a terme en el marc del Pla Local per a la Sostenibilitat, es destacava l'interès per limitar el creixement urbà, la potenciació de les activitats rurals, i l'adopció de mesures destinades a preservar la qualitat del paisatge urbà (especialment de la Vila vella) entre les que se citen la recuperació d'edificis i conjunts que formen part del patrimoni històric i arquitectònic així com la protecció dels valors paisatgístics i naturals del municipi. Es remarcava també la limitació dràstica a la nova implantació d'activitats extractives i d'aprofitaments de recursos hídrics.

Pel que fa referència al paisatge urbà, la diagnosi es feia ressò, concretament, de la degradació d'algun sector com és el cas del passeig de Palacagüina, que el desenvolupament de la unitat d'actuació prevista a ca l'Ayats pot adecentar.

Pel que fa al tema de la mobilitat el Pla prioritza la disminució de la incidència del trànsit i l'impuls d'una mobilitat sostenible. En aquest cas concret es proposa el desenvolupament d'un pla de mobilitat que serveixi per donar coherència a totes les actuacions a desenvolupar.

Quant als programes d'actuació el Pla d'Acció Local proposa l'ordenació del trànsit i la reducció de l'ús del vehicle privat dins la vila, l'impuls del

transport públic, el foment dels desplaçaments a peu i en bicicleta, l'impuls de formes urbanes que redueixin les necessitats de desplaçament, la disminució del soroll originat pel trànsit i la prevenció d'accidents.

Indubtablement, aquestes constitueixen algunes de les línies bàsiques del model de vila sostenible, però com sovint s'esmenta en el Pla, per al seu desenvolupament és essencial la continuïtat en les accions empreses.

També es destaca la necessitat de la implicació de la població, i el desenvolupament d'un òrgan de participació estable que faci el seguiment del procés de desenvolupament i que garanteixi i impulsi la seva implantació.

Esports

PARTICIPACIÓ ARBUCIENCA AL CIRCUIT

Els joves esportistes arbucienecs han demostrat, una vegada més, que en el seu tarannà en les competicions escolars celebrades, tant d'àmbit comarcal com de Catalunya, assoleixen fites que esdevenen cada volta més importants.

Els esportistes amb els trofeus en la darrera cursa del GP a Blanes.

Foto: Jaume Pujolràs

Foto de grup a Banyoles.

Foto: Jaume Pujolràs

convocades durant onze diumenges de la temporada d'hivern d'enguany, a Riudellots de la Selva, Amer, Sant Hilari Sacalm, Vidreres, Ciutat de Girona, Olot, Caldes de Malavella, Vall de Bianya, Salt, Banyoles i Blanes.

Sovint hi ha hagut arbucienecs en alguns dels podiums de les diferents categories escolars. Pel que fa al GP és de destacar l'assoliment del primer lloc en la categoria de prebenjamí masculí, el fet de tenir tres atletes entre els deu primers llocs de la categoria benjamí masculí (4t. 5è. i 8è. respectivament) dues atletes de la categoria benjamí femení (9è. i 11è.) i dos més que han participat en totes les proves.

Enguany Arbúcies ha estat dignament i ben representada al Circuit de Cross que s'organitza a les comarques gironines en l'XI Gran Premi (GP) de la Selva.

Han estat un total de 10, entre nenes i nens de les escoles de primària de la vila -de l'Escola Pública CEIP Dr. Carulla i del Col·legi Vedruna- els que han participat amb constància i regularitat a les diferents proves

Tots els atletes s'han situat entre el terç que encapçala la llista de participants tal i com es pot comprovar en la taula adjunta. A més de les 11 proves puntuables pel GP, tots han participat a dues proves d'àmbit català molt importants: el Cross de Santa Coloma de Farners i el Campionat Escolar de Catalunya, que enguany es va celebrar a les pistes del GEIEG de Girona, amb la

GIRONÍ DE CROSS 2001-2002

participació de més de 2000 esportistes.

Des de fa uns quants anys hi ha participació arbucienca en les activitats de Cross organitzades amb el suport del Consell Comarcal de la Selva i la Federació Catalana d'Atletisme, però encara no s'ha aconseguit continuïtat en l'entrenament d'aquests nois i noies. Una continuïtat que juntament amb suport institucional, coordinació de les AMPA dels centres educatius i suport dels pares, que ja s'està donant ara acompanyant-los a les proves, faria possible es pogués consolidar un grup d'atletisme arbucienc, que seria referent i estímul per mantenir l'interès dels joves i potser, fins i tot, poder arribar a organitzar algun Cross a la nostra vila.

Des d'aquí volem felicitar-

Sortida dels benjamins a Girona, amb molta participació arbucienca.

Foto: Jaume Pujolràs

los a tots i encoratjar-los a continuar endavant en un esport que demana molt d'entrenament, esforç, força de voluntat i esperit de superació personal.

MARTA RODRIGO I JORDI
PUJADAS

MONTSE DURAN

Cursa dels prebenjamins.

Foto: Jaume Pujolràs

CIRCUIT GIRONÍ DE CROSS. TEMPORADA 2001-2002

NOM	CATEGORIA	CURSES EN QUÈ HA PARTICIPAT	CLASSIFICACIÓ GRAL. INDIVID.	TOTAL DE PARTICIPANTS
Anna Bohils	BENJAMÍ 1993	10	11	84
Sergi Ferragut	BENJAMÍ 1992	9	8	148
Josep Iglésias	ALEVÍ 1990	10	5	140
Bernat Pujadas	BENJAMÍ 1992	10	4	148
Pau Pujol	BENJAMÍ 1993	11	15	148
Aniol Pujolràs	PREBEN.1994	8	1	110
Sara Romero	BENJAMÍ 1993	9	9	84
Jordi Rubio	BENJAMÍ 1993	10	22	148
Xavier Rubio	BENJAMÍ 1993	10	46	148
Roger Tarrés	BENJAMÍ 1993	11	18	148

Enric Masferrer MATADOR DE PORCS

En Josep M. Iglésies ja fa força temps va mantenir una conversa amb en Palau, que constitueix un breu ressenya d'un ofici tradicional, per molta gent jove desconegut, com és el de matador de porcs, i des de PERXADA hem cregut interessant publicar-la.

J.M.I.- Per què tothom el coneix per en Palau i no per l'Enric Masferrer?

De petit vàrem anar a viure al Palau, en una casa de pagès prop del poble, l'amo en Vicenç Bosch, el de *l'Anís del Mono*, en el paratge que avui es coneix per la urbanització del Palau.

J.M.I.- Expliqueu-me això de matador de porcs.

L'ofici de matar porcs el vaig aprendre del meu pare en Miquel Masferrer Julià, que era de Sant Pere de Cercada. Aquest ofici venia de tradició familiar, ja que el meu avi i el meu oncle també en sabien, de matar porcs.

En Palau explica que de petit anava amb el seu pare

per les cases més properes del poble i que als 12 anys va començar a matar porcs tot sol (L'Enric Masferrer caporal gastador, feia 1,87 m d'alçada).

En temps de la I guerra civil, ateses les necessitats es maven porcs molt petits, de poc pes, d'entre 30 i 40 kg. Un porc de poc pes anava tot sol a matar-lo.

En el poble quasi totes les cases criaven el seu porc i no cal dir que a pagès tots en tenien.

Cobraven un tant per porc. Els que no podien pagar en metàl·lic, cobraven amb carn, cansalada, costella, fetge... La cosa va anar evolucionant. Recordo també que més tard es cobraven unes 10.- ptes. per porc.

A l'hivern, la matança del porc era un gran esdeveniment, una festa de trobada de familiars, veïns, en la qual dinaven i sopaven grans i petits i cada any esperàvem amb molta il·lusió la mort de porc.

A trenc d'alba començava el ritual, el matador i la mocadera eren els actors principals. Primer es feia la torrada i l'ansat de vi calent. Acte seguit el matador, la mocadera i els ajudants sortien de la casa i es matava el porc. La mocadera recollia la sang amb un gibrell i deixaven el porc net, socarrat i afaitat.

Abans d'obrir-lo feien una parada, un altre ansat de vi calent i un bocí de torrada. La dita era que: "Mentre el porc posava cansalada".

En Palau a les escales de davant de casa seva

i Canaleta, en PALAU

La cansalada era un element bàsic per a la casa com més gruixuda millor; servia pels amaniments de les viandes de tot l'any.

Després d'obrir el porc i treure totes les peces, la mocadera anava netejant els peus i la mocada (budells).

Seguidament esmorzaven tots plegats. Més tard la mocadera triava la carn per fer les botifarres de totes classes, les llonganisses... tot amb el consentiment de cada mestressa de casa.

El matador un cop esmorzat i amb la seva feina feta marxava.

A continuació recordem les mocaderes de l'època dels anys 30 als 60. Entre les més conegudes tenim:

- Rosària de can Natzaret
- Quimeta de can Malcasat
- Angeleta de cal Drapaire
- Carme de can Quadres
- Rita de can Genet
- Montserrat Hortal de can Marçal
- Marieta Genota
- La Callissa
- Cisca del Replà
- Angelina de la Fàbrega

Després n'hi ha hagut moltes d'altres de bon ofici.

En Palau diu que era un dels pocs que tenia carnet oficial de matador i que els

porcs de pagès pesaven de 150 Kg. amunt. Recorda que el porc més gros que va matar era de 320 Kg. que estava exposat a la fira de Granollers; un negociant de porcs d'Arbúcies el va comprar i el va vendre a en Xargalló i a la Teresina de can Jombo, que se'l varen quedar a parts iguals.

Explica que fins a la jubilació feia pous amb en Ventura de can Zamora. Els dies lliures treballava la terra de casa seva.

Està casat amb la Maria Valls i Serra. Tenen dues noies casades, la Carme la Dolors. El desembre de

1999 varen celebrar les noces d'or (50 anys) de casats.

En Palau, sens dubte, és un dels principals matadors de porcs d'Arbúcies i de la comarca.

JOSEP M. IGLÉSIES I
DALMAU

Escena de la matança del porc a Can Pujató. Inicis dels anys 30.

UN HORT COM ELS AGRICULTURA ECOLÒGICA

Quan vam tenir notícia que a Arbúcies hi havia veïns que conreaven un hort ecològic, a la vinya de Fogueres, ens vam proposar, per aquest número de la revista PERXADA visitar-lo i que els seus propietaris ens expliquessin el que i com d'aquesta activitat. Però, el que no sabíem és que també coneixeríem a dues persones encantadores com la Quimeta Campeny i en Francesc Colomer que a més d'ensenyar-nos el seu tros i de respondre'ns el que volíem saber van fer-nos sentir participants d'una manera especial del sentiment que ells tenen vers la terra, les plantes, l'entorn i la vida en general. Per això ens agradaria transmetre en aquest article, encara que només fos un xic, de l'energia que nosaltres vam rebre.

Tot va començar ara deurà fer uns deu anys, mentre la Quimeta estava ensulfatant unes albergínies i quan la cara li va començar a quedar vermella i ben inflada. Va ser aquell dia que va decidir que seria l'últim en què un

producte químic entrava al seu hort. L'alternativa estava en practicar l'agricultura ecològica i biodinàmica. Ens explica que al començament va ser una mica difícil, ja que aleshores, no existia ni la

informació ni l'experiència que avui hi ha sobre el tema, ni tampoc tant a l'abast. Va buscar informació a revistes especialitzades, llibres i va visitar pagesos que conreaven amb aquest

sistema. La seva tossuderia i l'ajut dels seus fills ha fet possible que avui la Quimeta i el seu marit tinguin uns dels horts més ufanosos, productius i ecològics que s'han vist per aquestes contrades.

La Quimeta i en Francesc al seu hort de la vinya de Fogueres amb el Montseny al fons.

Foto: Alfons Casado

Comencem la visita i tot que tenim unes hores per endavant ensumo que el temps se'ns tirarà a sobre. Mentre la Quimeta va a donar de menjar als gats i als polls, en Francesc ens ensenya les feixes de més a baix, on hi ha els arbres fruiters: pomeres, pereres, presseguers i cirerers que en aquesta època ja comencen a florir. En Francesc ens diu que ell abans no hi creia en aquest sistema de conreu, però que li semblava bé el que feia la seva dona, i que amb el temps ha vist bons resultats en les collites i ara n'és un fervent seguidor. Diu que en l'hort ecològic és molt important el treball pacient dia a dia, però que això tampoc comporta una feina molt superior a la que es tindria amb un hort convencional. Reconeix que a vegades ell no té tanta paciència com la seva dona. Ha arribat la Quimeta que de seguida comença a ensenyar-nos l'hivernacle. Aquest ara és ple de: pastanagues, bledes, patates i espinacs, també hi creixen llavors de cebes, tomàquets, alls i altres d'hortalisses. És molt important que cadascú es faci el seu propi planter, perquè així és té total seguretat que es treballa amb llavors que no han estat manipulades genèticament.

Primer pla de la Quimeta a les feixes dels fruiters.

Foto: Alfons Casado

Quan sortim de l'hivernacle topem amb un munt de terra negra i aprofito per preguntar-li

què fan servir per adobar la terra. En l'agricultura ecològica, principalment, s'utilitza el compost per adobar el sòl. El compost és una barreja del rebuig de la matèria orgànica de la casa, fems de bestiar i fullaca; tot plegat barrejat i deixat fermentar d'un any per l'altre es converteix en terra de compost. A vegades, si la terra és molt silícica com és el cas d'aquest sòl en el que ens trobem, és bo espolvorejar el terra amb pols càlcica o bé cendra, sobretot algunes espècies, com per exemple, els espàrrecs.

En Francesc ens diu que en aquesta època de l'any no hi ha gran cosa a l'hort i hauríem d'haver vingut a principi d'estiu per veure més coses, però mentres tant anem pujant feixes i déu n'hi do el que veiem: cebes, alls i calçots dels quals ja n'han fet més d'una menjada. Aprofitem per fer alguna foto, alhora que la Quimeta ens comença a explicar en què consisteix això de l'agricultura biodinàmica. I la veritat a nosaltres se'ns comença a acumular la feina.

L'AGRICULTURA BIODINÀMICA

La influència que tenen els astres sobre la terra i sobre els éssers vius provoca en aquests, uns nivells diferents en la seva activitat. Si en les diferents tasques del camp, com poden ser: la plantació, la poda, el conreu o la recol·lecció sabem aprofitar aquest benentès, el que aconseguirem, és maximitzar la producció sense perjudicar ni la planta, ni el fruit. Podem dir que aquest mètode és

La Quimeta a l'hivernacle on fa el planter dels cultius.

Foto: Alfons Casado

molt semblant al que ja antigament utilitzava la gent de pagès en les seves activitats al camp i que estaven molt relacionades amb els períodes de la lluna. La Quimeta es regeix per un calendari a on cada dia de l'any està influït per la conjunció dels astres. Això fa que la planta tingui uns dies la força a la fulla, uns altres dies a la flor, d'altres a l'arrel i altres dies al fruit. Seguint aquest calendari, trobaríem que, per exemple, la farigola s'hauria de tallar en dia de plantació i de flor; d'aquesta manera aconseguiríem que la flor i

la fulla es mantinguessin més dies sense caure de la tija. En el calendari del pagès la tallada de la farigola correspondria a la lluna vella. Segons aquest calendari si algú s'ha de tallar els cabells que esperi fer-ho els dies de plantació i de fulla d'aquesta manera li tornaran a sortir amb més força. Tot plegat, la Quimeta ens assegura, que és una mica complicat. Ens ho creiem.

COMBATRE LES PLAGUES

Quan li diem que ens expliqui com combat les

plagues, la Quimeta ens ensenya dos pots d'un producte que al primer cop d'ull, la veritat, ens fa sospitar. De seguida, però, ens explica que són pots d'insecticides vegetals: són preparats de plantes de la Selva Tropical que els indis utilitzaven per combatre les plagues de les seves plantacions. Normalment ells utilitzen solucions casolanes que tenen una alta efectivitat i que són més barates. Alguns d'aquests preparats de compra són cars i difícils d'aconseguir per això només recorren a ells quan és estrictament

necessari. Per exemple, per acabar amb el pugó ells utilitzen l'aigua d'ortigues o l'aigua de cua de cavall. Aquests són preparats que fa la Quimeta deixant macerar un grapat d'aquests tipus de plantes amb aigua. Ens explica que encara ara tenen problemes per acabar amb algunes plagues, com la de la mosca de la fruita, que ataca seriosament a tot tipus de fruiters especialment les pomeres. Per aquest cas han trobat que la millor manera és atreure l'insecte cap a una mena de gàbia amb una

solució de sucre i vinagre a on l'animal pugui entrar, però no en pugui sortir. Fins i tot utilitzen sèrum de llet per acabar amb les plagues. Com podeu veure, aquí és tot natural.

Cada cop més la pràctica de l'agricultura ecològica està essent millor vista per la societat, els beneficis que genera aquesta activitat vers l'agricultura convencional ha estat determinant per fer veure al ciutadà que la qualitat de vida i la salut estan per damunt de qualsevol escrúpul econòmic. Però encara avui hi ha molts pagesos i hortolans que potser per desconeixement o per tradició es posen d'esquena en aquesta realitat. Tot i que la Quimeta i en Francesc mantenen molt bona relació amb els seus veïns d'horta ens confessen que no sempre existeix una situació de confiança cap a la seva activitat. "El que més sovint ens sentim dir és: **esteu carregats de collons, vosaltres, si no poseu 15 x 15 a les patates collireu balins (patates petites)**". La Quimeta ens explica això entre uns somriures que poc a poc es van convertint en grans rialles de tots tres. A vegades han vingut especialistes i enginyers agrònoms a visitar el seu hort. A part que l'han trobat magnífic, tots han coincidit a dir que aquest és el camí a seguir.

L'AGRICULTURA BIOLÒGICA

Fer agricultura biològica no ha de ser més costós que la convencional. El que si cal és un esforç per canviar els hàbits i les actituds que normalment tenim davant la vida. Per la Quimeta conrear l'hort d'una manera natural significa molt més que aplicar unes tècniques concretes. És copsar la vida a través dels sentiments més íntims, sentir-ne els fluxos, estimar la terra, les plantes, tot allò que ens envolta. A vegades ens pensem que aquestes són sensacions molt llunyanes o desconegudes per nosaltres, en canvi, són experiències, que estem segurs, que molta gent de pagès que no tenen idea de què és això de l'agricultura ecològica, potser de manera inconscientment han tingut al llarg de la seva vida.

Ja hem arribat a les feixes del damunt, aprofito per contemplar el magnífic espectacle que ens ofereix el Montseny, des d'aquesta vinya i per fer les últimes fotografies als nostres amics. En aquest moment coincidim tots tres en recordar la sort que tenim de trobar-nos davant un paisatge com aquest, però també de la necessitat que hi ha per conservar-lo. També hem arribat al final de la passejada, el temps s'ha fet curt, a la Quimeta li agradaria que tothom que té un hort fes com ella encara que sap que això és difícil,

ella diu que tampoc es cansarà d'ensenyar-lo i d'explicar el que calgui. Us convidem a conèixer de primera mà aquest món sorprenent de l'agricultura ecològica i, esperem que sabreu trobar en la Quimeta i en Francesc a les persones

agradables, positives i amb una vitalitat fora del comú en aquests temps que corren, que nosaltres hem trobat.

ALFONS CASADO I
AMARGANT

La Quimeta collint pastanagues.

Foto: Alfons Casado

Les Sufragistes

Des de la costella d'Eva, volem retre homenatge a totes aquelles dones que han lluitat, al llarg de la història, per uns drets que no estaven a l'abast de totes les persones. totes i tots hem de tenir ben present com es va aconseguir el dret a vot, com s'ha lluitat per un treball digne (tot i que encara hi ha molt per fer); així com per l'avortament, en contra dels maltractaments, etc

Per això en aquest número de PERXADA explicarem la història de les dones Sufragistes, el significat dels seus colors i que les va empènyer a lluitar i a patir moltes vegades fins a la mort.

EL VOT DE LA DONA

Tot i que les dones Nova zelandeses van aconseguir votar l'any 1893, gairebé a la majoria de països els va costar molt més temps i treball. Al Regne Unit, la unió Política i Social de les Dones (Woman's Social and Political Union, W.S.P.U.), fundada per Emmeline Pankhurst a l'any 1903, va organitzar una gran campanya on va aconseguir un nombrós suport popular. Amb el lema " Fets i no paraules ", van lluitar pel dret a vot, arribant a anar contra d'un govern cada vegada més tancat i conservador. Aquestes dones, a les quals se les anomenà sufragistes, van adoptar una tàctica d'acció directa que incloïa, interrupcions als oradors del Parlament i manifestacions al

carrer. Durant la primera guerra Mundial, amb la població masculina allunyada al front, es va evidenciar que les dones eren capaces de fer el mateix que els homes, des de conduir una ambulància fins a treballar a una fàbrica.

PRESICIÓ MILITAR

La W.S.P.U. estava organitzada com un exèrcit. Emmeline Pankhurst animava les tropes i la seva filla gran

Christabel estava al capdavant. Com soldats, les sufragistes estaven disposades a donar-ho tot per la causa, fins i tot la vida.

ARRESTADES

El 18 de novembre de 1910, 300 sufragistes es manifestaven pacíficament cap a la cambra dels comuns. De cop i volta va aparèixer la policia i va carregar violentament contra les dones, això només va servir per reafirmar, molt més, la seva militància. Entre 1906 i 1914 van arrestar en el Regne unit milers de sufragistes. Quan algunes d'elles van començar una vaga de fam, el Govern, davant el risc que la seva mort les convertís en màrtirs, va decidir alimentar-les per força fent servir un embut o una sonda, pràctica brutal que va aixecar una onada de queixes i protestes.

El 1913, el govern Britànic va aplicar el que es va anomenar "la llei del gat i la rata". Com el gat que juga amb la rata sense acabar de matar-la, les autoritats deixaven anar a les dones més debilitades per la vaga de fam per tornar-les a detenir quan s'havien recuperat.

La W.S.P.U. sabia molt bé com difondre el seu ideal. Van fundar una editorial, la *Woman's Press*, publicaven els seus propis diaris, "Vot per la dona i sufragista", el més militant. La lluita continuava als carrers, on repartien butlletins informatius.

Per fi, l'any 1918, després de molta lluita les dones vam tenir dret a vot.

EL SUFRAGISME A EUA

El sufragi femení va ser el resultat d'una gran lluita, que a ulls d'alguns distreia a la població de l'objectiu principal: els drets dels negres. Al principi é va fer campanya estat per estat, però al 1890 es va començar a actuar a escala nacional. Les tàctiques que es van fer servir, comprenien des de la persuasió oral fins a la militància més extrema. La victòria va arribar el 1920 a tots els Estats Units d'Amèrica.

EL VOT FEMENÍ A ÀSIA

A Àsia, les dones també van lluitar pel dret a vot. L'Associació de Dones de l'Índia va plantejar aquesta qüestió el 1917, però el vot no va ser universal fins el 1949. Les japoneses van iniciar les mobilitzacions als anys 20. Però van haver d'esperar fins el 1945 per poder votar. A la Xina, el sufragi femení va arribar amb el règim comunista.

ELS COLORS DEL SUFRAGI

El verd de la vida, el lila de l'honor i el blanc de la puresa eren els colors de la WSPU, totes les seves militants els portaven

amb orgull. Les cases de moda i els magatzems no van tardar gens a dissenyar robes i diversos objectes amb aquests colors.

MARIA ROURA

Cultura

Jacint Verdaguer i el M

Verdaguer, ha estat un dels més insignes poetes que han donat les lletres catalanes. Amb un gran coneixement dels costums, tradicions i llegendes del país, amb un llenguatge popular autèntic i amb una gran riquesa de lèxic —producte de la seva vida a pagès— bastí una obra d'una brillantor i monumentalitat fora de mida.

LA CARA I LA CREU D'UN GENI DE LA LLENGUA

Jacint Verdaguer, nasqué el 17 de maig de 1845 en el sí d'una família pagesa de Folgueroles. De petit, anà a l'escola del poble i als 10 anys ingressà en el seminari de Vic. Aquest fet, li possibilità una formació cultural —a més de la canònica— que d'altra manera no hagués pas pogut tenir, i promo-

gué la seva vocació literària. Als 20 anys participà per primera vegada en els Jocs Florals de Barcelona, en els quals obtingué dos premis. S'hi presentà vestit de vellut i amb barretina davant l'entusiasme del públic assistent a la festa. Allí, féu amistat amb importants personatges de la Renaixença.

Fou ordenat sacerdot el 24 de setembre de 1870 i l'enviaren de vicari a Vinyoles d'Orís on, a més de la feina pastoral encomanada, composava poemes i cants religiosos. També anà participant en els Jocs Florals, en els quals obtingué diversos premis i un prestigi reconegut. Començà a treballar en un monumental poema sobre el descobriment d'Amèrica, que es convertiria en la seva primera gran obra, *L'Atlàntida*. El 1873, caigué malalt d'esgotament a causa de la intensa dedicació a aquest poema, i els metges li recomanaren aires de mar. Aconseguí el nomenament de capellà d'un vaixell de la Companyia Transatlàntica amb el que travessà diverses vegades l'oceà, de Cadis a L'Havana. D'aquesta època són alguns dels seus poemes nostàlgics més coneguts, com *La Plana de Vic* o *L'emigrant*.

Al cap de dos anys, amb la salut refeta, entrà —com a capellà de família— al palau del marquès de Comillas, propietari de la companyia de navegació. Foren uns anys de benestar i comoditats, en què gaudia de l'amistat i la

confiança del marquès com a conseller, almoïner i acompanyant en els seus viatges per Europa. També fou un període d'èxits, de fama i de prestigi en el seu vessant literari. Els Jocs Florals de 1877 li premiaren *L'Atlàntida*; entrà a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona; fou designat Mestre en Gai Saber i el 1881, presidí la Festa dels Jocs Florals. El 1886 publicà *Canigó*, important poema èpic que tingué una gran ressonància i fou motiu de la restauració dels monestirs de Ripoll i de Sant Martí del Canigó.

La Setmana Santa de 1886, Verdaguer, en el cim de la seva popularitat, visità Terra Santa. Aquest viatge trasbalsà la seva vida. Al seu retorn, es lliurà de ple a l'exercici de la caritat, ajudant els pobres i desvalguts amb diners seus i del marquès fins a endeutar-se. Sembla que gent sense escrúpols van abusar de la seva bona fe. Tot això, juntament amb la pràctica d'exorcismes i de sessions d'esperitisme, motivà la seva destitució d'almoïner del marquès i el seu retorn a Vic, "aconsellat" pels bisbes Català de Barcelona i Morgades de Vic, que al·legaren una afecció mental.

Aguantà dos anys de reclusió en el santuari de La Gleba. El 1895, desobeint el seu bisbe, tornà a Barcelona; aquesta vegada a casa de la família Duran, una viuda amb dues filles que havia conegut en les antigues sessions d'exorcismes. Això, fou causa d'un

ontseny

RETROBAMENT DEL POETA AMB EL SEU PAISATGE

gran escàndol que l'enfrontà amb la jerarquia eclesiàstica. El bisbe Morgades li retirà la facultat de dir missa i d'administrar els sagraments. Aquest fet, acabà d'enfonsar moralment Verdaguier i motivà que publicés una sèrie d'articles reivindicatius a la premsa amb el nom de *En defensa pròpia*, que, ultra el seu gran valor literari, enverinaren el cas i dividiren l'opinió pública catalana. Un sector es posà al costat de la jerarquia, denigrant el seu comportament sacerdotal; mentre als ulls de la majoria fou vist com una víctima dels poderosos per haver protegit els humils i necessitats. Aquests lamentables fets, quedaren també reflectits en la seva obra poètica, sobretot en el llibre *Flors del Calvari*. El 1898, gràcies a les gestions de l'arquebisbe de Madrid, li foren restituïdes les llicències i l'admeteren en el bisbat de Barcelona com a beneficiat a l'església de Betlem.

Tot i això, aquest Verdaguier consumit pels sofriments, continuà la seva obra literària. Fundà dues revistes, *La Creu del Montseny* i *Lo pensament català*, i publicà els seus darrers llibres: *Santa Eulària* (1899), *Ayres del Montseny* (1901) i *Flors de Maria* (1902). Encara vivia amb la família Duran, quan l'abril de 1902 caigué malalt de tuberculosi. La premsa difongué la migrada situació econòmica que vivia el poeta, i tornà l'interès per a la seva persona amb tota mena d'ofertaments i ajuts. El traslladaren a una finca de Vallvidrera (Vil·la Joana) per a facilitar la seva recuperació, però, dissortadament, ja no fou possible. El dia 10 de juny de 1902, lliurà la seva ànima a Déu. La nova de la seva mort s'escampà ràpidament per tot Barcelona, en una mostra excepcional de dol col·lectiu que es manifestà en el seu multitudinari enterrament. Tot el poble s'abocà al pas de la comitiva, per a donar l'últim adéu, tant a l'incomprès i malaurat capellà com al llorçat i insigne poeta.

Des dels seus inicis com a escriptor, els grans temes històrics i llegendaris protagonitzen els principals poemes de Mn. Cinto. Situa aquests poemes - aquestes històries fantàstiques i sublimes d'herois i titans, de gegants i de fades- en ambients fabulosos, allunyats de la realitat habitual del país. Sembla com si el paisatge que l'ha vist créixer, no es correspongués amb la visió desmesurada d'aquest tipus de narracions. Només en algunes de les seves composicions més senzilles, s'hi entreveuen aquells cels, aquells camps i boscos, aquelles flors que conformen la terra que va conèixer i estimar des de la seva infància. No obstant això, cap al final de la seva vida, quan es veu rebutjat, abandonat i incomprès per tots aquells que abans tant l'havien enlairat, torna als seus orígens i al seu paisatge primigeni. El redós tranquil de la seva comarca, li serveix de bàlsam regenerador per a amorosir les ferides obertes en les conteses i les intrigues de la gran ciutat. És en aquestes circumstàncies, que torna a sorgir el nom del Montseny en l'obra de Mn. Cinto.

Ell ja hi havia fet referència en algunes obres de joventut, com quan a l'any 1867, descriu els voltants de la Plana de Vic al cercle de joves viganets aymadors de la llengua y les glòries catalanes, tot dient: "Veureu lo vell Montseny que mig amagant sa blanca testa entre les bromes, com lo gegant de la falla, apar que serva'l cel damunt de ses amples espatlles." O en el discurs presidencial dels Jocs Florals de Barcelona de 1881, quan

comenta que en el retorn dels mariners catalans a la Pàtria "... abans que cap altra montanya (...) oviren, com si surtís a escomètrels mar endins, lo Montseny, cap-blanch com l'avi de la família, més dret, magestuós, gegantí y inderrocable." Ja en la maduresa, però abans dels problemes que capgiraren la seva vida, en el seu volum *Pàtria* (1888) cita el Montseny en tres dels poemes que conté el llibre. Així en l'oda *A Barcelona* diu: "... y ser de tos reductes troneres avançades / los pits de Catalunya, Montseny y Montserrat." En el poema *L'arpa*, diu: "... vegí el Montseny engarlandat de boscos...". I en *La mort de Balma* descriu el pensador agonitzant que fa obrir el balcó de la seva cambra "... y al vell Montseny que s'hi aboca li parla com un amich...".

La següent cita del Montseny, la trobem en un escrit de 1899 un cop passat el daltabaix. Descriu els afanys del pare Claret per trobar un lloc, ben enlairat, per a situar-hi una Creu de Terme. Aquest lloc el trobà al Matagalls "... s'hi enfilà ab uns quants llenyataires de Viladrau, aterrà un abet, y aquella montanya qu'es lo cap de totes les montanyes catalanes abaxà humilment lo front y's dexà coronar ab la creu del Salvador..." En aquest mateix escrit, definint els topants del Montseny, hi menciona: "...l'altívol Montsoriu n'es no més que un guarda-rodes..." El mateix any 1899, fundà la revista *La Creu del Montseny*. En diversos articles d'aquesta revista, així com també

de *L'Atlàntida* i de *Joventut* es fa referència d'una manera o altra a la muntanya del Montseny. El setembre de 1899, féu una sortida a la Creu de Matagalls i a Sant Segimon amb els redactors de *La Creu del Montseny* i, la tardor de 1901, tornà a visitar el Montseny amb els redactors de *Joventut*. A primers de setembre del mateix any ja hi havia anat pel seu compte, visitant: Sant Hilari, Viladrau, Sant Segimon i Matagalls.

L'abril de 1901, publica el llibre *Ayres del Montseny*, que gestà al peu de la Creu de Matagalls, per a ell el símbol més preat de la muntanya. Diu en el pròleg: "Allí, a la vista de tota la terra catalana que, mal ajeguda a les plantes del Montseny, s'exten desde'ls Pirineus fins a la mar, me vingué la idea de fer aquest humil llibre. En ell, començant per sa primera poesia *Desde'l Montseny*, que vaig llegir allà mateix a mos companys de creuada, fins a la darrera (...) Les alades de la Creu del Montseny, gayrebé totes, de lluny ò de prop, són montsenyenques;" En un altre moment del pròleg, reconeix: "Més tart, en dies amargosos y de greu penar, fugint del rebombori de la ciutat, m'anava a aconhortar ab la vista d'aquell cim, que veu, entre'ls pobles de la plana de Vich, lo meu estimadíssim de Folgaroles, y entre les cases del poble, la de mos pares, y en ella la cambreta humil, desde hont jo'l contemplava fa mitja centuria. Ell era lo mateix de sempre, mes jo era pla ben diferent." Explica, que el Montseny li parlava dels dies llunyans de la infantesa, i que ell li demanava, entre altres coses: "... si la boyra del Ter emmantellava a la Verge de la Gleva, si la processó (també de boy-

res) d'Arbúcies pujava a Sant Segimon...". I, finalment, es pregunta: "Si qui ha begut un estiu les fresques y regalades aygues del Montseny no'l pot oblidar més, ¿còm l'oblidarà qui ha nascut a la seva ombra, qui ha jugat en sa falda y ha passat en ella lo bo y millor de sa vida?". Un pensament, que tots els montsenyencs hauríem de tenir ben present. Aquest llibre, com reconeix el mateix Verdaguer, és el que conté més poemes dedicats al Montseny. No ho són pas tots, encara que el poeta hi ha volgut incloure la Plana de Vic, el Collsacabra i, fins i tot, el Ripollès i el Maresme, com a branques i arrels que sortint del Montseny s'estenen a banda i banda de la serra. Les més explícites, en el títol o en el text, són: *Desde'l Montseny*, *La Creu de Catalunya*, *La veu del Montseny*, *Dalt de l'ermita* i *Les alades de la Creu del Montseny*.

Una vegada traspassat Verdaguer, encara es publicaren uns quants volums amb obra que havia quedat inèdita o bé esparsa en altres reculls. En dos d'aquests volums, també hi he trobat referències al Montseny. En el titulat *Folk-lore*, s'hi recullen dos aforismes d'ús corrent a la Plana de Vic: "Fa com lo Montseny, quan més blanqueja més bogeja", i també: "Quan lo Montseny és florit, fret a la Plana de Vic". També en el volum *Discursos-articles-pròlechs*, s'hi recull una tradició pirinenca que origina en aquest massís l'aigua que brolla d'una font menorquina, i acaba dient: "Cosa semblant se conta d'una font de Mallorca, de la que ixen, se diu, a vegades, fulles i brostes de faig del Montseny."

I per acabar aquesta relació de Mn. Cinto amb la nostra muntanya, acudirem a la seva biblioteca particular.

Bona part del seu contingut són llibres de viatges, guies o itineraris d'arreu d'Europa. D'aquests llibres, n'hi ha 16 referits a Espanya, 19 a Catalunya i 38 del Pirineu, que si tenim en compte l'època, és un bagatge considerable. Dels corresponents a Catalunya, n'hi ha tres sobre el Montseny, això és: *Excursió a la montanya del Montseny per un propietari de la vila de Breda* (1879), d'Artur Osona (Aquesta obra és considerada la primera guia del massís); *Guia general de les montanyes de la regió del Montseny* (1886), també d'Artur Osona i *Guia itinerari de la regió del Montseny i Guillerias*, del mateix autor. Això, ens demostra que l'interès que Verdaguer tenia pel Montseny no era només poètic o nostàlgic com es desprèn dels seus escrits, si no que tenia també l'afany científic d'estar al dia en aquest aspecte documental dels inicis de l'excursionisme. De fet, en la seva època de plenitud, ja s'havia passejat per tot el Pirineu documentant-se per al seu gran poema *Canigó*, d'aquí la gran quantitat de documents que tenia d'aquesta serralada.

En aquest any que Catalunya dedica a Verdaguer, commemorant el centenari de la seva mort, m'ha semblat interessant remarcar, des de PERXADA, els lligams i la devoció que tenia el gran poeta per la nostra muntanya, i el paper que tingué aquest paisatge enyorat en la seva recuperació anímica, després dels tràngols passats en altres ambients més insans. Penso que el retorn al seu redós, després d'haver tastat les mels de l'èxit mundà que es tornaren fels d'incomprensió i calúnnia, ens dóna una imatge més humana i més acostada d'aquell que fou, i que continua essent, el gran forjador de la nostra llengua.

DANIEL MARTÍ I JUNY

Informació sobre l'any Verdaguer:
<http://www.anyverdaguer.com>

RECER POÈTIC

En el número anterior de PERXADA, primer d'aquest any 2002, fèiem una recordança de l'any Verdaguer en una nota i un breu fragment de *Canigó*. Això, volia ser un primer tast per a recordar un dels autors més importants de la literatura catalana. En aquest número, a més de l'article de la secció de Cultura, li volem dedicar tot el Recer poètic, que tampoc no és massa però és que no tenim més espai. I ja que el tema escollit és la relació de Mn. Cinto amb el Montseny –especialment al final de la seva vida- us oferim un dels poemes més representatius sobre aquest tema:

LA VEU DEL MONTSENY

No és gaire obirador damunt lo mapa
mon estimat poblet de Folgaroles:
son nom és una titlla
al peu del nom de les ciutats superbes,
però Déu l'ha posat entre les dues
muntanyes capitals de nostra terra,
com bri d'herba entre enormes mil·liaris.
És un pal de telègraf a on toca
l'elèctrica corrent que d'un a l'altre
envia la bonança riallera
o el temporal que udola com un monstre.

Una tarda d'istiu los negres núvols
s'encastellaven en sos fronts altívolts,
com les idees en lo front de l'home
que de passions indòmites és presa.
Los trons sotraquejaven en l'altura;
al formiguer corrien les formigues,
al mas los masiaires;
del camp d'a on los segadors fugien
ne venia fortor de polseguera.
La xafogor feia doblar los braços,
i sobre el pit feixuga
feia abaixar l'enterbolida testa.
Jo no recordo si despert o en somnis
sentí dels dos gegants l'aspre llenguatge:

Deia Puigmal: -Amic Montseny, ¿no et sembla
que minva la nissaga catalana?
Un dia, no cabent en la planícia,
a viure se'n pujava en les altures:
en cada clot bullia algun vilatge,
en cada peu de roca una masia.
Eren les serres formidables ruscos
a on brescava un poble gran i sobri.
Avui per tot arreu se veuen runes,
sols lo vent interromp l'etern silenci
que omple totes les conques pirenaïques.

-No minva, no –lo vell Montseny respon-li-,
sols minven, ai! sa fe i sa força hercúlea:
la gent qui davallà d'aqueixes cimes
ara s'engolfa en la ciutat ja plena,

i en los estanys les aigües se corrompen
i en lo buirac les fletxes se rovellen.-
Puigmal diu amb veu aspra: -Si no minva,
doncs què s'és fet lo regne de don Jaume?
doncs què s'és fet lo Rosselló granívol?
què la Cerdanya en dues migpartida?
Més sortosa la túnica inconsútil
de Jesucrist, fou a la sort jugada!
¿Què es féu la voladúria de ses glòries,
i què es faran ses lleis i son llenguatge?
¿Roures que tenen ja en la vella soca
la feixuga destrat del centralisme?
Oh, Déu! la raça catalana és morta!

-Què dius?- Montseny respon-, mai fou tan viva,
però ses mans no branden ja lo glavi
sedent de sang, ni l'homicida llança,
sinó les eines del treball feixugues,
lo timó de la nau i el de la rella.
Mai tanta vinya engarlandà amb ses toies
sos puigs assoleiats, ni tantes messes
amb llenç d'or abrigaren la planura.
Mai a sos ports volaren tants navilis,
com aurenets a son niu portant-li
 presents de tots els regnes de la terra.
Jamai, jamai sos Jocs Florals sentiren
de trobadors novells tanta cantúria!

Mentre els aucells refilen en sa brosta,
mentres de flors i fruita s'enjoiella,
no és mort encara l'arbre de la pàtria.
Si dorm a la seva ombra alguna tribu,
en lloc de fer-li de fiscal, ajuda'm
de tos torbs amb la veu a despertar-la.-

Llavors a un tro respon un tro feréstec
que ressona set voltes per los núvols,
los cims i l'aiguavés i la planícia
sotraquejant amb aspre terratrèmol.
Jo em deixondí, i a ma estimada pàtria
la sang vaig oferir, l'arpa i la vida,
clavant mon front a terra, de vergonya
de sols tenir per ella un gra d'arena.

JACINT VERDAGUER
Ayres del Montseny (1901)

L'Arbúcies de i principis del NOVES APORTACIONS

L'Arbúcies dels moments previs a la Guerra de Successió, ha estat en l'àmbit de la historiografia local un dels moments més tractats.

En aquest fet hi ha contribuït indubtablement els treballs de Josep Manuel Rueda (sobre el combat d'Arbúcies i el llibre d'actes del comú 1680-1740) amb articles publicats a PERXADA 2a època núm. 5 i 18 i a les *Monografies del Montseny* (RUEDA 1996); i a la tasca de recerca en els arxius parroquials portada a terme per Joan Illa, autor d'aquest article.

És evident que aquestes tasques tenien en alguns casos com a fita la recerca d'informació vinculada a un dels moments més transcendents de la història arbucienca, com és el famós combat, però si no s'ha pogut avançar en les dades sobre aquest fet, cada dia tenim més informació sobre la situació de la Vila en el marc cronològic proper en aquest esdeveniment.

LA SITUACIÓ A LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XVII

En el transcurs de la segona meitat del segle XVII i coincidint amb el regnat de Carles II, s'evidencia una situació de crisi econòmica i de decadència política, que si bé ja s'havia iniciat anteriorment, tindrà en aquests moments el seu punt culminant. En certa manera la posterior Guerra de Successió, constitueix una conseqüència d'aquesta realitat.

Reculant unes quantes dècades, la Guerra dels Segadors (1640-1659) havia estat hàbilment aprofitada pels reis de França, en el seu afany expansionista i en la lluita hegemònica contra la casa d'Àustria. Els francesos es creïen amb drets sobre Catalunya, perquè els

catalans havien cedit un temps la sobirania de Catalunya al rei de França en el moment de l'enfrontament inicial contra Felip IV de Castella i el comte-duc d'Olivares

Per això, tot i l'existència dels tractats de pau dels Pirineus (1659) i de Nimega, (agost de 1678- i febrer de 1679), aquests no posaran fi a l'ambició expansionista de Lluís XIV.

L'administració reial a Catalunya, durant aquells anys, va viure pendent de la possibilitat d'un atac francès que imposava al país un estat d'alerta militar i obligava a mantenir un exèrcit.

L'ARBÚCIES DE FINALS DEL SEGLE XVII

La vila d'Arbúcies, igual que altres poblacions del principat, és obligada a cooperar i a prendre part en qualsevol conflicte militar, ja fos a través de la mobilització militar, ja a través de l'obligació d'allotjament de tropes.

El llibre d'actes del comú reflecteix aquesta presència nombroses, així com els estralls produïts pels exèrcits invasors. En aquest darrer cas és interessant la narració que fa Mn. Josep Miralpeix rector de Sant Mateu de Joanet referent a l'atac del Duc de Noailles l'any 1694, i que una vegada presa Girona "anaren a posar citi a Hostalrich y cens posari ninguna bateria no tiraren sinó una

bomba, ab un dia y una nit lo rendiren y la guarnició presonera y luego que aguerant guanyat dit castell de Hostalrich comendaren quatre mil infants per anar a donar sacco general a St. Hilari. Y arribaren a St. Hilari feren bolar las portas de la Iglesia a terra y todas las caixas esbotsaren que ni avia més de sinch centas y affins al sagrari y sacajaren tota la vila y dit rigor varen per no aver volguda donar la obediencia al lloch de St. Hilari. Y esta Iglesia de Sanct Mateu de Joanet, entraren que anant a Sant Hilari y me robaren primo la cortina del altar major, lo palit, unes stovallas, lo calderet de fer los spergis, la bassi-

finals del segle XVII segle XVIII

na de llautó de fer lo alferitori, las canadellas de la carisma, lo bas de las fonts; y lo demes me queda per que o tingui amagat. A la rectoria me prengueren tres marfagas bonas y me deixaren dos de dolentas, una cassa y un scalfedor y los hostiers y 25 o trenta conills de conillera y de vint dias.

Los parroquians ni jo no poguerem tornar a nostras casas sino que ferem alto per la part de Cerrahima en un lloc o bosch anomenat las Bardoneras d'en Masó. Y lo endemà de SantAna quan tornaen de St Hilari forem acitiats de mes de cent, y catorze o quinsa parroquians per la voluntat y mercè de la divina magestat nos deffensarem y ne matarem dos y ne ferirem un altre y de nosaltres ningú prengué mal... Y de tots los de mundits treballs tinguerem en esta parròquia de Joanet per no aver volguda donar la obediencia los de St. Hilari al virrey de Fransa, avent la donada los de Arbussias junt ab esta parroquia.

No consta en cap acta del llibre del Comú que Arbúcies hagi donat l'obediència al virrei de França. Però és possible que la donés o fes quelcom semblant seguint els consells del go-

vernador de la plaça d'Hostalric. En l'acta de l'11 de juliol de 1694, data que coincideix amb la narració, es diu: "...han deliberat que se fase un present o regal en el Governador de la plaça d'Hostalrich, atesa la galanteria que de ell tenen espermentada".

I pel que es veu, no era la primera vegada que se'ls feia un regal. En una acta anterior en data de 28 de desembre de 1689 diu: "...així mateix han determinat que ates la... han feta ha tot lo poble lo Sr. Don Tomàs Goygocheya Governador de las armas de la plaça d'Hostalrich i Francisco Estadella, per so han determinat de ferlos un regal de un tossino per quiscú".

El pas de qualsevol tropa que comportava l'allotjament, representava per la Vila una despesa força considerable. Els jurats havien de repartir els soldats per totes les cases de la població. Els únics que no volien donar allotjament, eren els Roquer i els Regàs de Lliors per estar exempts de pagar impostos, ja que pertanyien a la petita noblesa amb el títol de ciutadà Honrat. Després de fortes discussions entre el Comú i aquests propietaris, s'aconseguí que les masoveries donessin allotjament.

Foto AHMA

El Nostre Ahir

En la mateixa acta que hem citat de 1689 ens especifica el cost de cada soldat:

“...han deliberat y determinat que ates que les dos

ha ont estigueren dos nits y part de dos dies, que constaven dites dos companyies de vuitanta cavalls y axi mateix altra companyia de peu que tambe feu

companyies de cavall que en los dies propassats foren en la present vila,

nit de transit en dita vila, que constava de quaranta soldats los quals tots estigueren allotjats en la present vila y parroquia, tant la part los tocava com la part tocava a Joanet, Lliors i Cerdans, per això haja de pagar los dits de Joanet, Lliors y Cerdans per la part tocava de dits soldats a raho, so es dos

ral per quiscun soldat de cavall y un ral per quiscun soldat a peu”.

No sempre la soldadesca es comportava com Déu mana, per desgràcia els abusos també eren presents. Això està escrit en un document de l'arxiu municipal, transcrit abreujadament per Fèlix Graells:

“Era el dia 24 de febrer de l'any 1698. A les 10 del matí va arribar en aquesta vila però de trànsit, el Vescomte de Moia, mariscal de Camp, amb tot el seu Terç corresponent.

Després d'haver repartit els Jurats d'aquesta població les lliurances a tothom no sense haver-hi hagut grans disputes ja que cap soldat volia anar a les masies, i convenia, puix que (la vila representava una sexta part de la població total del terme) els Patrons procuraren donar, segons llurs possibilitats el que tenien en ses cases, tal com tocino, botifarres, formatges, verdures i llegums, però ells iamb grans amenaces varen dir que volien que es matessin els moltons suficients i, a més d'això, que els portessin tabac, vi blanc, aiguardent, etc. El que els Patrons, a la força, s'hi varen obligar.

També es varen donar vint-i-quatre parells de gallines, deu quarteres de civada i faves i altres tantes de blat.

Nucli de Joanet.

Foto AHMA

I no contents amb les mentades assistències, així que va arribar la nit passaren a executar tants estralls amb els paisans, ses mullers i ses famílies, que a molts els fou precís, per lliurar-se de tantes crueltats endinsar-se en els boscos i deixar els soldats sols en llurs cases.

Tampoc pot deixar de ressenyar-se la tirania que varen executar un Alferes i dotze soldats que estaven allotjats en la casa i masia de Pere Ripoll i Riera (can Riera de la Pineda) amb un mosso anomenat Salvi Fàbregues, veí del mateix terme d'Arbúcies, ja que sense cap raó li varen donar una ganivetada en el front i després el varen lligar de mans amb una corda, manifestant-l'hi que se l'enduien pres, fins que arribaren al bosc de Pujals del Mas (un quart d'hora lluny de la Vila) i allí li varen disparar un tret de fusell, ferint-lo del muscle dret i donant-li a més vuit punyalades, i no contents prosseguiren les seves crueltats destrossant-li els seus membres naturals, com d'aquesta conformitat i en dit lloc es va trobar el cadàver d'en Salvi Fàbregues, i un cop dits soldats varen arribar a la vila, ells mateixos contaven als Patrons com havien mort a un paisà, ensenyant-los també la sang de la que ells mateixos estaven esquitxats.

Una volta el menat Pere Ripoll i Riera va adonar-se

deels desordres ocorreguts a casa seva, acte seguit va anar a comunicar-ho al Mariscal de Camp, però els soldats el varen agafar i el varen tancar a la presó, posant-li grillons de ferro als peus i atormentant-lo, de tal faisó, durant la nit, que mai més va tenir salut i a l'endemà, per la seva liberació, encara va haver de donar un ral de vuit.

Amb la transcripció d'aquests documents ens podem adonar fàcilment de la convulsa situació econòmica i social que es vivia a l'Arbúcies de la segona meitat del segle XVII.

De fet i com ja s'ha esmentat a la situació de fam i d'epidèmies (pesta de 1647-1655, que en determinats pobles i ciutats estudiades -Olot, Girona, Palamós... havien perdut entre el 20 i el 40% de la població. Plaga de la llagosta de 1687) s'hi afegia una situació de guerres continuades: Guerra dels Segadors (1640-1659) Revolta dels Barretines (1687-1691) en part provocada per la conjuntura econòmica i les contribucions i allotjaments per mantenir l'exèrcit espanyol, Guerra dels vuit anys (1691-1699) i finalment la Guerra de Successió (1702-1715), en el transcurs de la qual varen tenir lloc els fets del combat d'Arbúcies.

JOAN ILLA

3. ARBUCIAS. Un carrer.

Foto AHMA

BIBLIOGRAFIA

RUEDA, J.M. *El llibre d'actes del Comú d'Arbúcies (1680-1740)*. *Monografies del Montseny*, 11, p.157-175. Ed. Amics del Montseny, Viladrau, 1996.

AJUNTAMENT D'ARBÚCIES

Amb la col·laboració de:

Diputació de Girona